

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Facultat de Geografia i Història

Grau en Informació i Documentació

Els arxius i el tràfic de menors a l'Estat espanyol:

la llei del silenci fins a l'actualitat.

Alumne: Jordi Moragues Penella

Tutor: Pau Viciano Navarro

València, 2021

Treball de fi de grau en Informació i Documentació

Els arxius i el tràfic de menors a l'Estat espanyol:
la llei del silenci fins a l'actualitat.

TFG del grau en Informació i Documentació. Universitat de València, juny de 2021.

Alumne: Jordi Moragues Penella   Correu: jorgemoraguespenella@hotmail.com

Tutor: Pau Viciano Navarro   Data: 8 juliol 2021

Tribunal: Josepa Cortés Escrivà, Vicent Pons Alós i Juan C. Valderrama Zurián.

Aquesta obra està subjecta a una llicència Creative Commons Reconeixement No Comercial <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

A “Madres y abuelas de Plaza de Mayo”, per transmetre valors ètics universals, coratge i experiència científica sobre l’ADN, enfront de presumptes “demòcratas de toda la vida”.

“La neutralitat ajuda a l’opressor, mai a la víctima. El silenci encoratja al torturador, mai al torturat” (Elie Wiesel, supervivent d’Auschwitz)

ÍNDIX

Resum.	IV
1. Introducció. Objectius.	1
2. Marc teòric i estat de la qüestió. Impunitat.	3
2.1 Context internacional i espanyol.	5
2.2 Interpretacions de la neutralitat, els fets i el marc jurídic.	9
2.3 Arxius públics i privats.	15
3. Material i mètode.	19
4. Resultats de les entrevistes.	21
4.1 Respostes sobre els tipus d'arxius.	22
4.2 Legalitat - ètica.	24
4.3 Patrons de comportament.	26
4.4 Observacions.	29
5. Conclusions.	31
6. Bibliografia.	39
Annex 1. Preguntes als responsables d'arxius institucionals.	53
Annex 2. Preguntes a les associacions de recerques biològiques.	54
Annex 3. Preguntes sobre la investigació acadèmica, jurídica o mediàtica.	55
Annex 4. Selecció d'algunes respostes.	57
Glossari terminològic.	69

Resum

Les dificultats d'accés als arxius de les institucions, presumptament implicades en la trama del tràfic de menors, tenen intenció de perpetuar la impunitat dels crims de lesa humanitat, sense prescripció. Prolongant els retrobaments biològics que depenen del volum dels bancs d'ADN. Incomplint els Drets Humans i les sentències a favor d'associacions que busquen familiars. Contrastant fonts primàries, entrevistant a víctimes, investigadors i arxiviers, podem establir els patrons de comportament: falsedat de dades, ocultació premeditada de documents o destrucció d'arxius sencers. Per això cal respectar millor el codi ètic del "Consell Internacional d'Arxius", garantint la qualitat i la cerca de la justícia.

Paraules clau

Arxius eclesiàstics, codi ètic, desaparicions forçades, impunitat, Drets Humans.

Abstract

The difficulties in accessing the archives of the institutions, allegedly involved in the plot of child trafficking, are intended to perpetuate impunity for crimes against humanity, without prescription. Prolonging the biological findings that depend on the volume of DNA banks. Violating human rights and ruling in favor of associations seeking relatives. By contrasting primary sources, interviewing victims, investigators, and archivists, we can establish patterns of behavior: falsification of data, premeditated concealment of documents, or destruction of entire files. That is why it is necessary to better respect the ethical code of the "International Council of Archives", guaranteeing the quality and the search for justice...

Keywords

Ecclesiastical archives, code of ethics, forced disappearances, impunity, Human Rights.

1. INTRODUCCIÓ

El marc teòric d'aquest treball són les dificultats d'accés als arxius, sobre crims de lesa humanitat. L'ètica als arxius és fonamental per a garantir el principi de justícia transicional, després de qualsevol classe de dictadura. En concret, ens centrem en els "bebés robats".

Investigacions acadèmiques i jurídiques evidencien l'existència d'una trama criminal de tràfic de menors a l'Estat espanyol, i a escala internacional. Judicialment: presumpta. Ocorregut des d'abans de la dictadura nacionalcatòlica franquista, fins a finals del segle XX. Amb diversos delictes tipificats al codi penal, com ara: violència contra les mares biològiques durant la gestació i després del part; delictes econòmics en les ordes eclesiàstiques i metges implicats, procedents del Ministeri de Justícia, molts dels pares de les dones embarassades i dels falsos pares registrats; i detenció il·legal de menors, sense prescripció per ser delictes permanents en el temps, en els casos sense resoldre.

Les monges, advocats, matrones, ginecòlegs, capellans, bisbes, notaris, fiscals, jutges, soterradors, taxistes i responsables d'arxius de les institucions implicades, mantenen la impunitat, pel tràfic de menors interprovincial i internacional amb Mèxic, Irlanda, etc. També les mateixes institucions, a Xile, Argentina, Colòmbia, etc. La major part de les persones cristianes no varen participar activament, o no eren plenament conscients. Però les persones implicades, ho feren amb la complicitat de l'alta jerarquia eclesiàstica i l'Estat. Els retrobaments biològics han sigut confirmats pels bancs d'ADN sobretot dels EEUU. Alguns arxius han condicionat l'accés a la veritat de les víctimes, només si renunciaven a la via judicial, violant el codi ètic del "Consell Internacional d'Arxius". A més de la falsificació de dades i l'ocultació o destrucció de proves documentals. Encara hi ha moltes persones que no saben que el seu fill/a no va morir, tal com li digueren. I fills/es que no saben que els seus pares no són els biològics o que l'adopció no va ser consentida. Altres que si ho saben, no han trobat a la seua família biològica. A vegades la recerca també cal per a conèixer els antecedents genètics i investigar una malaltia hereditària rara. La sentència del Tribunal Suprem de 1999, fonamentada en la Constitució, reconeix el dret a investigar en arxius públics i privats, la veritat dels orígens biològics, tant si volen un retrobament amb mediació o no. Anul·lant el part anònim amb caràcter retroactiu i promovent la reforma de la llei de Registre Civil, per incloure als nou nascuts morts en les primeres 24 h. Però en la pràctica, aquesta sentència no es respecta sempre.

Objectius generals: La present investigació pretén analitzar les dificultats d'accés als arxius relacionats amb el tràfic de menors, i com perpetuen la impunitat dels responsables. Perquè malgrat les evidències científiques, no és fàcil que els tribunals accepten investigar aquests fets, argumentant falta de documents probatoris.

Hipòtesi: ¿Especificar i analitzar els patrons de comportament dels responsables als arxius de la presumpta trama criminal, del tràfic de menors i violència contra les mares biològiques, pot demostrar com perpetuen la impunitat?.

Objectius concrets: Descriure els tipus d'arxius relacionats, transferències de fons d'altres institucions, la tipologia documental, el marc jurídic i els patrons de comportament als arxius des del moment del part, fins a l'actualitat. Amb quatre variables nominals:

- 1.- Falsificació de dades en documents públics.
- 2.- Ocultació de documents probatoris a les víctimes, amb excuses falses.
- 3.- Destrucció d'alguns fons d'arxiu privats per ocultar fets presumptament criminals.
- 4.- El Concordat amb el Vaticà dificulta desclassificar documents per a les investigacions.

L'aplicabilitat d'aquesta investigació és pràctica. Millorant la sensibilització d'arxivers i professorat, sobre les interpretacions contradictòries del codi deontològic del "Consell Internacional d'Arxius". Així com dels Drets Humans, la legislació i jurisprudència estatal i autonòmica. Sobre la vulneració al dret d'accés actual, de les persones que busquen familiars biològics, a la veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició.

Difondre la recopilació bibliogràfica acadèmica, jurídica i mediàtica, descripció de testimonis publicats i el llistat d'associacions de recerques biològiques, disponible al blog: "bibliografiabebesrobados.blogspot.com".¹ Ajudant a futures investigacions sobre aquesta realitat reduint la saturació informacional, per mitjà de la indexació analítica. Contribuint a conèixer els detalls d'una injustícia actual, que cal afrontar, interioritzant millor els valors dels Drets Humans.

---

¹ Recopilació bibliografia sobre aquest tema: <https://bibliografiabebesrobados.blogspot.com/>

2. MARC TEÒRIC I ESTAT DE LA QÜESTIÓ. IMPUNITAT

L'experiència arxivística demostra les dificultats d'accés a documents sobre crims d'Estat. Establint una teoria fonamentada des del dret internacional. El principi de justícia transicional està pensat per a cobrir el buit, quan el codi penal d'un país no contempla la gravetat dels crims d'Estat (TAMARIT SUMALLA, 2012). La "Convención sobre la imprescriptibilidad de los crímenes de guerra y de los crímenes de lesa humanidad" (ONU, 1968), fou signada pel president del govern, J.L.Rodríguez Zapatero en 2004 (GÓMEZ, 2018) (MARCO, 2019). Segons les Nacions Unides tenim pendent reformar el codi penal, per incloure el seu caràcter retroactiu (ONU, 2010, 2014). La llei d'amnistia de 1977 no inclou els crims d'Estat de lesa humanitat, com sosté Baltasar Garzón (LÓPEZ LÓPEZ, 2014) (MORALES, 2019) i Amnistia Internacional (AI, 2017). A més, el tràfic de bebés va continuar fins a finals del s. XX. Per això, l'accés als arxius és fonamental per a complir els criteris del dret internacional: accedir a la veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició (ONU, 2020).

L'associació "Arxivers Sense Fronteres"², ha investigat des de 1998 diversos crims d'Estat i les dificultats d'accés als documents d'arxius. Tant per part de les víctimes, com d'investigacions imparcials. L'opacitat està motivada per un entorn institucional, que vulnera part del dret internacional, perquè són crims imprescriptibles (CARRERAS FONT, 2017) (IBARRA i OLLÉ, 2014) (COMISIÓN DE LA VERDAD SOBRE EL FRANQUISMO) (ACNUR, 2006). Sobre el cas espanyol, Ramón Alberch i Fugueras defensa l'equilibri entre la llei 3/2018 de protecció de dades, i la llei 19/2013 de transparència i accés a la informació pública. És imprescindible garantir l'accessibilitat, la desclassificació i la preservació dels fons arxivístics, sobre memòria democràtica i Drets Humans. Segons l'ONU sobre les desaparicions forçades a l'Estat espanyol:

"Los supuestos en que se falsifiquen, oculten o destruyan documentos de niños desaparecidos o apropiados, se estaría cometiendo un delito de falsedad en documento público u oficial que está prevista y penada en los artículos 390 y siguientes del Código Penal" (ALBERCH I FUGUERAS, 2015, p. 302).

---

² ONG "Arxivers Sense Fronteres" en defensa dels Drets Humans: <http://www.arxivers.org/>

L'arxiver Antonio González Quintana ens recorda l'article 12 de la Declaració Universal dels DDHH, obligant a els arxius a protegir el dret a la intimitat. I l'article 19 obliga a facilitar la informació pública. (GONZÁLEZ QUINTANA, 2019, p. 339). Aquesta aparent contradicció es dilueix quan sosté:

“un tercio de los niños que nacen son invisibles para el mundo y que un niño no registrado es una mercancía muy “apetecible” para quienes comercian con los seres humanos como mercancías” (GONZÁLEZ QUINTANA, 2016, p. 260).

Contra la impunitat, l'ONU va editar els “Principios para la Protección y la Promoción de Derechos Humanos para combatir la Impunidad” (ONU, 2005). En aplicació de la qual, el “Consell Internacional d'Arxius” i la UNESCO van consensuar unes recomanacions. No únicament per als poders públics. També demana la col·laboració dels arxius privats, com són els eclesiàstics, per a consolidar unes polítiques arxivístiques integrals efectives (GONZÁLEZ QUINTANA, 2009, p. 65). Cal recordar en aquest sentit, que els arxius tenen la guàrdia i custòdia dels documents, però la propietat dels documents és de cada persona afectada. Quan aquesta col·laboració no existeix en la pràctica, només bones paraules, pot fer falta una intervenció neutral com la judicial o la “Comisión de la verdad” com en Sudàfrica, Ecuador i España. La seua participació no pot substituir els drets de les associacions de víctimes a saber la veritat, per accedir a la justícia, la reparació i les garanties de no repetició. Al contrari, genera documentació pròpia amb testimonis que ajuden a tenir una visió més detallada (BEBÉS ROBADOS ARAGON, 2019).³ Són necessaris per a millorar el desenvolupament del principi de justícia transicional (GONZÁLEZ QUINTANA, 2009, p. 36, 110, 124, 155-278).

La desclassificació de documents és fonamental. Per exemple: a Rússia els mandataris actuals, mantenen la impunitat al limitar la desclassificació d'alguns arxius del KGB. Alemanya té un gran pressupost per als arxius del genocidi nazi (1933-1945), accessibles des de 1956, però els EEUU van ocultar el més important, per tal de protegir a alguns nazis. I els arxius de la dictadura comunista de la RDA 1949-1989, foren accessibles des de 1992 amb total transparència.

---

³ Com l'arxiu sonor de Tomasa Cuevas Gutiérrez, d'entrevistes a altres expressos de la postguerra.

2.1 CONTEXT INTERNACIONAL I ESPANYOL

Per a reforçar aquesta investigació, analitzem les semblances i diferències a altres països. El tràfic de menors ha sigut una constant per dos motius: assimilació cultural i negoci lucratiu. Podem comprovar com canvien les formes d'una mateixa creença, en la superioritat moral i intel·lectual sense límits, en nom de la religió i el patriotisme.

Austràlia: La legislació del “Aboriginal Welfare Board” vigent entre 1869 i 1976 va imposar la tutela estatal, canvis d'identitat i adopció forçada a milers de menors aborígens, sense el consentiment del seu poblat. Sovint assassinats, obligats a abandonar les terres i rius, per instal·lar granges o cultius. Amb l'objectiu de reduir les comunitats aborígens i cristianitzar als mestissos, fins que desapareguera la població autòctona en poques generacions. Ja que els empresaris blancs buscaven mà d'obra barata i obedient. De fet, era una pràctica habitual des de 1780. L'exèrcit els segrestava i les missions de monges els adoctrinaven en la submissió als blancs amb el model de família cristiana. El primer ministre laborista Kevin Rudd va demanar disculpes en 2008, després de recollir a un informe els testimonis de centenars d'aborígens segrestats (AHRC, 1997). Encara no s'han complert plenament les garanties de no repetició, com denuncien la “National Aboriginal Strategic Alliance To Bring The Children Home (NASA)” i la “Grandmothers Against Removals (GMAR)” (BOARINI, 2015). I reconegut pel govern d'Austràlia (AG, 2020).

França: L'illa de Reunió, prop de Madagascar, és colònia francesa des del s. XVII. El tràfic de menors també es va justificar en nom de la superioritat colonial fins a l'actualitat. Entre 1963 i 1982, 2.150 menors de l'illa de Reunió foren traslladats a França, en contra de les seues voluntats, amb promeses d'educació i treball que no varen complir. A iniciativa del diputat gaullista Michel Debré, per a repoblar el medi rural per als treballs agrícoles, amb l'excusa que tots eren orfes. Tancats en orfenats catòlics fins a l'adopció com a mà d'obra barata. En 2002 Jean-Jacques Martial va presentar la primera de les denúncies contra l'Estat francès, per segrest d'un menor, assalt i deportació. En 2014, l'Assemblea Nacional i Emmanuel Macron, va acabar reconeixent la responsabilitat moral, i va investigar els fets. Paral·lelament un documental de la BBC va explicar les denúncies. Als orfenats catòlics ingressaven empobrits per la política colonial (BBC, 2018).

Irlanda: Les monges de diverses congregacions, també han sigut acusades de tràfic de menors i violència contra “mujeres caídas” fins a 1998, amb la complicitat de la jerarquia catòlica i de l'Estat que encara les finança: “Hermanas de la Misericordia” a l'asil de la Magdalena; “Hermanas de la Caridad”, “Sagrado Corazón de Jesús y María”, etc. En gener del 2021 el primer ministre d'Irlanda Micheal Martin, va demanar disculpes a la societat després de publicar-se l'informe de tres mil pàgines, sobre 18 casos d'acollida per a mares solteres, de la jutgessa Yvonne Murphy. Desenes de milers de mares i menors víctimes d'adoctrinament, violacions sexuals, explotació laboral com a mà d'obra barata, desaparicions forçades i tràfic de menors, centenars de morts amagades a la societat en fosses comunes com la Tuam, etc. Al context d'una societat educada per a la misogínia. Estigmatitzant especialment a les dones embarassades solteres. Al mateix temps que no exigia contes a la jerarquia catòlica, ni a les monges, ni als parlamentaris que els ajuden. Un secretisme que garanteix la impunitat judicial (DE MIGUEL, 2021) (BBC, 2014). La mateixa realitat amb la jerarquia catòlica del Canadà (AFP, 2021).

Primers ministres demanant disculpes, no és suficient, ni per a les víctimes, ni per a la qualitat democràtica d'una societat. Els protagonistes o les formes de repressió i negoci, en les societats patriarcals, canvien amb el temps i la geografia. Aquesta investigació planteja que sense jutjar el passat des del punt de vista del present, cal tindre una perspectiva ampla dels fets, per a combatre millor la impunitat dels responsables que encara viuen. Que puguin ser jutjats i evitar l'adaptació a nous temps i noves tecnologies. Com foren les esterilitzacions forçades a dones dels pobles originaris del Perú (VIDAL ORUP, 2018).

Argentina va condemnar en 2012 les desaparicions forçades de menors produïdes fins i tot després de la dictadura (1976-1983), gràcies a l'ADN i els arxius familiars de l'associació “Abuelas de Plaza de Mayo”. Aclarint fets ocultats per la jerarquia catòlica i militar, l'entorn social del qual encara avui en dia ho consideren com si només foren fets puntuals, negant les evidències de la seua planificació. Perquè el seu modus operandi també va ser secret. A més de la sentència contra el militar ultra catòlic Jorge R. Videla per tràfic sistemàtic de menors, altres sentències per casos concrets confirmen l'existència d'una planificació criminal secreta militar-eclesiàstica (BARBER BURUSCO, 2017, p. 406-407) (OLASO RUÍZ, 2016, p. 159-198).

Context espanyol: Henar Alonso Rodríguez, tècnica superior d'arxius del cos facultatiu d'arxivers de l'Estat i Sergio Gálvez Biesca, membre de la secció sobre DDHH del "Consell Internacional d'Arxius" han fet propostes al projecte de llei de memòria democràtica. Ens recorden al webinar "Archivos en el Centro de la Memoria" (MORENO EGIDO, 2021), la poca voluntat institucional en aplicar mesures pal·liatives a les actuals deficiències tècniques i humanes dels arxius. Així com un marc jurídic incomplet que dona peu a cada arxiver, sobre si aplicar la llei de transparència considerant que la protecció de dades és per a les víctimes, no per als victimaris, o bé bloquejar l'accés a les víctimes i investigacions, en nom d'una falsa neutralitat. Els informes d'Amnistia Internacional: "España: Poner fin al silencio y a la injusticia. La deuda pendiente con las víctimas de la Guerra Civil y del régimen franquista" (AI, 2005), i "Víctimas de la Guerra civil y el régimen franquista: el desastre de los archivos, la privatización de la verdad" (AI, 2006), també va denunciar les dificultats d'accés als arxius relacionats amb els crims de lesa humanitat de l'Estat espanyol. Continua sense haver-hi ni el pressupost per millorar els mitjans tècnics i la plantilla, ni per a millorar la formació tècnica i ètica en gestió documental, ni una llei integral d'arxius que evite l'actual impunitat dels criminals.

El Concordat amb el Vaticà de 1979, art. 1.6, dificulta la desclassificació de documents per a les investigacions sobre tràfic de menors, les immatriculacions de propietats i les violacions sexuals a monges i estudiants d'ensenyament concertat o privat catòlic. En contradicció amb l'ètica arxivística i la legislació penal (CRUCES BLANCO, 2019). Concordat qüestionat per les associacions memorialistes (ARMH, 2020) (AI, 2021, p.68) i comunitats cristianes de base (SÁNCHEZ CERVELLÓ, 2017, p. 238, 271, 290, nota 14). L'accés a la documentació pública encara no està plenament resolt malgrat els canvis en la política d'accés als arxius després de la Revolució Francesa, els processos de Nuremberg o el dret internacional. Per exemple, continua vigent la llei franquista de secrets oficials de 1968 (CRUZ MUNDET, 1988).

El paper dels arxius en la defensa dels Drets Humans, també ha sigut analitzar a les jornades de debats de la "Federación Española de Asociaciones de Archiveros, Bibliotecarios, Arqueólogos, Museólogos y Documentalistas" (ANABAD, 2014) i altres investigacions sobre la impunitat (BAEZA MURCIA, 2017) (GÁLVEZ BIESCA, 2019).

Els arxius relacionats amb el genocidi polític feixista espanyol, encara no han sigut plenament explorats. No per manca d'investigacions, sinó per la poca voluntat institucional per a facilitar l'accés a tots els documents. El Reial Decret 1708/2011 del Sistema Arxivístic Espanyol permet ampliar la xarxa d'arxius, però no aporta compromís pressupostari. Segons denunciïn les autoritats citades, la llei de memòria històrica de 2007 es va fer per les denúncies de l'ONU contra la impunitat a l'Estat espanyol, però sense pressupost per a millorar la gestió documental. Sent el més greu l'ocultació deliberada de documents que sí estan catalogats, abusant de la llei de protecció de dades o la llei de secrets oficials, d'avant de crims d'Estat. L'"Agencia Española de Protección de Datos" i el "Consejo de Transparencia y Buen Gobierno" regulen l'equilibri entre les dos lleis (ANDRES DIAZ, 2018). O la comissió d'accés als documents d'arxius Catalans (BOE, 2015). La primera diu que no li compet pronunciar-se sobre l'accés als documents dels "bebés robados" (AEPD, 2014). La segona no ajuda prou a les víctimes (CTBG, 2019).

Segons el personal de l'Arxiu General de l'Administració, la manca de voluntat política en garantir l'accés als documents sobre memòria democràtica, es pot constatar en la reducció de tècnics en arxius, per a descriure i buscar documents (CADENA SER, 2018).

El projecte de llei de memòria democràtica inclou les detencions il·legals de menors gràcies a les lleis sobre bebés robats de Canàries i Catalunya (RODRÍGUEZ, 2018). La impunitat es perpetua als arxius eclesiàstics amb documents públics, ocultant documents probatoris amb excuses com la protecció de dades, el vot de sigil, el secret professional, o la llei processal administrativa, (CANTERO, 2015). A més de la mala gestió documental. Tant associacions de víctimes, com professionals d'investigacions, tenen dret a saber la veritat. Tal com planteja el projecte de llei sobre "bebés robados" al Congrés dels Diputats de l'Estat espanyol (VILA TORRES, 2018, minut 7-16). Començant pel secretisme a les congregacions religioses implicades al "Patronato de Protección de la Mujer" entre 1941 i 1984 (GARCÍA DEL CID GUERRA, 2015, p. 85-143). Alguns responsables d'arxius poden estar implicats en protegir a la presumpta trama, com va denunciar "Bebés Robados Cádiz" en la Fiscalia (A3, 2011, min.16), i Amnistia Internacional (AI, 2021, p. 55-59).

2.2 INTERPRETACIÓ DE NEUTRALITAT, FETS I MARC JURÍDIC

Pedro López López és professor al màster d'ètica i deontologia dels professionals d'unitats d'informació (Universitat Complutense). Per a garantir un servei públic en arxius, biblioteques, investigació científica, i l'educació, cal evitar privilegis o censures a cap ideologia, religió, etc. Però inhibir-se en nom de la neutralitat, enfront de violacions dels DDHH, perpetua la impunitat dels responsables (LÓPEZ LÓPEZ, 2008). Com li va passar al moviment esperantista. Genocides com Mussolini, Stalin, Mao Tse Dong o Franco, utilitzaren la neutralitat de la llengua Esperanto per a donar bona imatge a les seues dictadures (LINS, 1990). O la suposada neutralitat del Vaticà, encapçalada pel bisbe Alois Hudal, amb excepcions com Hugh O'Flaherty, ajudant a centenars de genocides de la II^a Guerra Mundial. SS alemanys, feixistes italians, catòlics ustaxis croates i fletxes creuades hongaresos, fugiren dels Aliats en 1945 vestits com monjos alpins amb passaports de la Creu Roja (GOÑI, 2002) (IZAGUIRRE, 2009) (DESBOIS, 2017)(LACROIX-RIZ, 2018)⁴. Responsables per exemple, de segrestar xiquets/es a famílies centre europees considerades àries. Registrant-los com si foren orfes, per a falses adopcions i repoblar Alemanya, junt amb els fills il·legítims dels soldats. La falsedat de dades en documents oficials, els va absoldre durant el procés de 1946 a Nuremberg. La via judicial no s'ha tancat gràcies a les investigacions d'Isabel Heinemann, historiadora de la Universitat de Münster, als arxius dels "Lebensborn heim" (Llars de font de vida), "RuSHA" (Oficina Principal de la Raça i l'Assentament, de les SS), Creu Roja, etc. (HEINEMANN, 2020).

De les investigacions amb testimonis i arxius espanyols, la tesi de Neus Roig Pruñonosa, antropòloga de la Universitat Rovira i Virgili, és la més completa. Malgrat les amenaces de mort rebudes (GILI, 2019, min 27). Analitzant les pràctiques arxivístiques des de les Lleis de Toro de 1505. Foren els primers registres eclesiàstics de batejats, excepte dels morts abans d'un dia del part. En 1789 Carlos III va permetre a les monges "Hijas de la Caridad" introduir l'opció del part anònim a les incluses. Estés a les presons per a dones. Les desamortitzacions liberals construïren hospitals públics, tancant alguns dels convents on recollien bebés en torns, de forma anònima i suposadament no desitjats. Van fer la primera

---

⁴ Documentals (*you tube*): "La red ODESSA", "La ruta de las ratas", "Nazis en España", "Refugios nazis en el Mediterraneo Don Juan de la Carlina", "Operación Kobra: Maks Luburić, criminal de guerra nazi croata en Carcaixent", "El cuarto reich en Argentina", "¿Qué sabía el papa sobre el Holocausto?" i "Santo silencio".

llei del Registre Civil de 1871, no obliga al bateig i registra el nom de les mares mortes en parts anònims. La II^a República va expulsar a les monges de les presons. Al debat entre bisbes i neomalthusianisme sobre anticonceptius, el laïcisme constitucional va anul·lar el terme “hijo ilegítimo”. Malgrat això, hi ha casos documentats de tràfic de menors, abans del cop d’estat nacionalcatòlic de 1936. Des de 1938, l’eugenista conductista i feixista Antonio Vallejo Nágera va dissenyar una justificació pseudocientífica. Adaptant el que va aprendre dels nazis i de la Inquisició incautant propietats a les víctimes. El BOE de 1940-41 permet canviar cognoms als orfes de guerra, per famílies catòliques. En realitat era tràfic de menors a les presons i adoctrinament coordinat pels bisbes des del “Patronato de Nuestra Señora de la Merced para la Redención de las Penas por el Trabajo”, transferit en 1945 al “Patronato Nacional de San Pablo para Presos y Penados”. Dones violades, rapades, humiliades amb oli de ricí o afusellades, confiscant els seus béns. No registraven els nascuts a les presons de dones, per a no deixar cap rastre. Si sobrevivia a la fam i malalties de les penitenciàries durant tres anys, eren traslladats i adoctrinats pels capellans i falangistes als “Hogares del Auxilio Social”, perquè cap persona pot recordar els seus primers tres anys de vida. Molts dels menors evacuats a altres països en 1937 pels bombardejos feixistes, foren segrestats pel “Servicio Exterior de Falange” fins a 1949, i registrats com a orfes. També fills/es de la guerrilla i l’exili (BUENO, 2018) (VINYES, 2002) (ROMERO, 2008) (GONZÁLEZ DE TENA, 2007-2014). La il·legalització de la prostitució en 1956, sense imputar proxenetes, va augmentar la persecució de “mujeres caídas con hijos del pecado” (NÚÑEZ DÍAZ-BALART, 2003). Internades als reformatoris del “Patronato de Protección a la Mujer”, “Casas Cuna” o psiquiàtrics. Embarassades solteres, menors d’edat, o separades (abandó de la llar: penat). A voltes violades en l’entorn laboral, o familiar al qual havien de tornar. O casar-se amb homes recomanats per les monges. Fins a 1984 imitaren a les antigues “Casas para mujeres arrepentidas”. Adoctrinades en la culpa i submissió. Amb explotació laboral, càstigs físics, coacció i engany per a entregar el seu bebé de forma consentida o no, a matrimonis catòlics estèrils, per mediació de capellans. Milers de bebés foren venuts. Molts ginecòlegs i monges varen estendre el negoci amb fills/es nascuts de matrimonis, a hospitals públics i clíniques privades (ROIG PRUÑONOSA, 2018, p. 303) (RAMOS, 2010) (ROMÁN, 2012).

Marc jurídic: La llei 17-10-1941 d'adopció en "Casas de Expósitos", deixava a les monges triar als pares adoptants, amb el consentiment judicial. Derogat pel Codi Civil de 1958 a 1981 que només permetia adoptar els expòsits amb més de tres anys. Des del s. XVI, excepte la II^a República, fins a 1981 el dret hereditari va diferenciar als il·legítims per mitjà del "prohijamiento" (CASTÓN BOYER, 2018, p. 180-181). Això explica, però no justifica la falsedat en documents sobre paternitat. Però el codi penal sempre ha tipificat la detenció il·legal de menors, la falsedat de dades, etc. Encara que la jerarquia catòlica i l'Estat, ho va fomentar com si tot foren adopcions consentides (MILLARET LORÉS, 2013). La premsa "Pueblo" i "Destino" ho denunciaren en 1968. Entre 1980-82 "El País i "Entreviu", van motivar el tancament de la clínica San Ramón (Madrid), del ginecòleg Eduardo Vela Vela, però només durant tres mesos. El moviment feminista va despenalitzar l'adulteri en 1978 vigent des de 1942, legalitza la píndola anticonceptiva, i recupera drets de no discriminació a la dona, similar a l'article 43 de la Constitució de 1931 o el matrimoni civil. En 1981 varem recuperar el divorci i en 1985 l'avortament, prohibits des de 1939. El Codi Civil en matèria d'adopció s'adapta al dret internacional, amb la llei 21/1987 i la llei orgànica 1/1996. Apareix la reproducció assistida per a parelles estèrils. El 21-9-1999, el Tribunal Suprem va reconèixer el dret a saber la veritat sobre els parts anònims, per tal d'aclarir quins casos són d'adopcions consentides i quins no (TS, 1999) (BALLESTEROS DE LOS RÍOS, 1999). En la pràctica, hi ha diverses interpretacions judicials sobre la prescripció. Vint anys des de la majoria d'edat del menor. O vint anys des del retrobament biològic (FGE, 2012). I el criteri del conveni sobre imprescripció dels crims d'Estat de lesa humanitat, signat amb l'ONU en 2004, perquè atempten contra la dignitat humana (GARZÓN, 2019, p. 614-645). També cal considerar altres delictes amb rastre als arxius, als "Preventorios infantiles antituberculosos" com el de Guadarrama, on fills/es de famílies no "afectas al régimen", patiren experiments farmacèutics sense consentiment, càstigs físics, violacions sexuals, etc. O els internats d'orfes, on també eren venuts. Un d'ells ha recorregut a l'Audiència Nacional, per tractar-se d'un crim d'Estat (CORONADO SOPEÑA, 2020). En 2011 Enrique Vila Torres, va presentar la denúncia col·lectiva a la Fiscalia General de l'Estat, que ha augmentat fins a 2.138 casos. En 2012 Baltasar Garzón va ser expulsat de la judicatura, després del seu acte judicial a l'Audiència Nacional (AN, 2008), contra els crims de lesa humanitat comesos per l'Estat espanyol al s. XX, incloent-hi el tràfic de menors. També hi ha casos dins la querrella argentina contra els

crims del franquisme. Però el principi de justícia universal continua anul·lat pel congrés dels diputats en 2014, malgrat el recurs d'inconstitucionalitat, desestimat pel Tribunal Constitucional (TC, 2019). La Fiscalia General de l'Estat afirma investigar la violència obstètrica, la detenció il·legal de menors i falsedat de dades en documents oficials, amb les proves d'ADN (FGE, 2012) (JUNQUERA, 2021) (GONZÁLEZ DE TENA, 2017, min. 13). Segons l'historiador Ángel Bahamonde Magro, la llei de memòria històrica de 2007, va afavorir el dret d'accés als documents del genocidi franquista. Incloent la violència misògina, legitimada pels bisbes des dels debats conciliars sobre l'ànima de la dona, fins a la retirada dels drets socials en 1939, aconseguits per les dones del moviment obrer (BAHAMONDE MAGRO, 2016). La "llei 19/2013 de transparència, accés a la informació pública i bon govern", garanteix el dret a la informació pública, encara que la seua aplicació es complica amb els cognoms canviats. La llei 3/2018 de protecció de dades està per a garantir el dret a la intimitat de les persones, excepte quan hi ha delictes. Negar l'accés als documents sobre el tràfic de menors en nom de la protecció de dades, va contra el dret internacional (LÓPEZ LÓPEZ, 2014, min. 16)⁵. L'Hospital Virgen del Consuelo de València va negar l'existència del fons d'arxiu, fins a perdre el judici. En "Casa Cuna Santa Isabel" de Barcelona, les monges es negaren a facilitar els documents per la protecció de dades, fins a perdre el judici de 2005 sobre el dret d'accés a la informació pública. La mateixa institució a València primer va dir que el vot de sigil no li permet mostrar-ho, però al judici en 2015 diuen que no ho conserven (VILA TORRES, 2019, p. 156-157, 280-281). Malgrat l'ocultació o destrucció de documents, a vegades hi ha duplicats d'algunes proves en altres arxius (GONZÁLEZ DE TENA, 2017). Eduardo Vela Vela va treballar al "Patronato de Protección a la Mujer" i a la seua clínica San Ramón (Madrid), demostrant-se judicialment la falsedat de dades en document oficial, per la denúncia de Inés Madrigo. Aquest cas va ser jutjat per detenció il·legal, sostracció de menor, falsedat en document públic i suposició de part, segons el codi penal de 1963 i adopció il·legal, segons el codi penal de 1995 (APM, 2018). Després del judici, un banc d'ADN dels EEUU va aclarir que era un dels casos d'adopció consentida, i el TS va

---

⁵ Per exemple: en 2006 l'Audiència Nacional, va obligar a la "Agencia Española de Protección de Datos", a demanar-li a l'Arquebisbat de València que complisca la demanda d'un particular que volia apostatar, i no li havien deixat per ser un arxiu privat (AN, 2006). En 2019 la mateixa "Agencia Española de Protección de Datos" argumenta en contra d'utilitzar la protecció de dades, per a garantir la impunitat dels torturadors franquistes (ROMERO, 2019).

eliminar el càrrec de detenció il·legal en aquest cas concret, mantenint la resta de condemnes. Altres casos sí són detenció il·legal confirmat pel seu ADN, però molts jutges consideren que ha prescrit. A més dels càrrecs citats, fiscalia també contempla l'usurpació d'identitat, alteració de paternitat, usurpació de l'estat civil i delictes econòmics (MORALES, 2011). En 2020 es va presentar el projecte de llei per facilitar l'accés als arxius relatius als "bebés robados" i el projecte de llei de memòria democràtica (CONGRESO DIPUTADOS, 2020).

Negacionistes: Es caracteritzen per minimitzar els fets, negant la trama organitzada. Per exemple: el forense Francisco Etxeberria va dir en 2012, que els ossos dels nou nascuts morts, poden desintegrar-se pel temps, humitat i acidesa de la terra. Molts forenses pensen que no és possible la desintegració del crani, sense condicions molt extremes que no es donen als cementiris. Hi ha exhumacions d'ossaris amb caixes recents buides, al costat d'antigues plenes d'ossets (ROIG PRUÑONOSA, 2018, p. 286-294). El ginecòleg José Miguel Gurrea de la Clínica Euskalduna, justifica la falsedat de dades en actes de naixement i registre civil, on figuren els pares falsos, com si tot foren adopcions consentides, i tots els bebés suposadament morts, ho foren. Silenciant evidències d'ADN que el contradueixen com són tots els casos d'engany postpart (EITB, 2013) (A3, 2012, min. 5) (ABC, 2013). El 20-5-2014, la Conferència Episcopal va expressar la seua empatia als representants de la "causa de niños robados" (ROIG PRUÑONOSA, 2018, p. 340). Aurora Gallego Losada, moga de "Siervas de la Pasión", exdirectora de Casa Cuna Santa Isabel i "hija adoptiva de la Ciudad de Valencia, 2011", prolonga el vot de silenci, malgrat el judici pel dret a saber la veritat (TVE, 2013). L'assistenta social María Gómez Valbuena (Hijas de la caridad) a l'Hospital Santa Cristina a Madrid, va mantenir silenci durant la citació judicial en 2012. Les víctimes encara no poden accedir a molts dels seus documents, sense judicis (ESTESO POVES, 2018) (VANYÓ VICEDO, 2019). O multen a la víctima acusant-la de difamar, quan vol saber la veritat, oculten documents d'arxius, etc. (TVE, 2017). Algunes empreses d'ADN vinculades a l'Opus Dei, podrien haver falsificat les proves per a negar l'existència de desaparicions forçades de menors (ESTESO POVES, 2011) (GARCÍA, 2020) (EUROPA PRESS, 2021). Els negacionistes mai citen els fiscals progressistes (NUEVA TRIBUNA, 2011), i "Jutges per a la Democràcia" (EUROPA SUR, 2016) (GARCÍA MUNDI, 2015), que no ho consideren com casos aïllats.

Garanties de no repetició: Alguns pares adoptants també enganyats, han declarat judicialment contra aquesta mafia. A més se reivindica un Banc Nacional d'ADN que coordinen les proves amb l'eficàcia d'altres països com Argentina des de 1987 (SOSA TROYA, 2019).

Des de 2000, 70 hospitals públics, fan proves dactilars per identificar els nounats gràcies al mètode del Dr. Garrido Lestache, també amenaçat de mort per defensar l'existència de desaparicions forçades de bebés als hospitals públics (ROIG PRUÑONOSA, 2018, p. 304). A més dels canvis legals, cal educar sobre Drets Humans en la formació arxivística, interioritzant el codi ètic del "Consell Internacional d'Arxius" (CIA, 1996, 2016). També a escala social, per a prevenir fets pareguts com el tràfic de bebés actual, per mitjà de ventres de lloguer. O els abusos de poder per part les administracions públiques en la custòdia dels menors tutelats. La llei de Registre Civil 20/2011 encara no registra els nascuts morts o durant el part. Altra conseqüència silenciada és la tortura psicològica que relaten moltes víctimes que no han trobat la veritat (OVEJERO, 2020) (MÉNDEZ RUIZ, 2019).

Sovint els jutjats arxiven els casos per no trobar un document, sense buscar còpies a altres arxius. Cal combatre aquesta impunitat, amb grups especialitzats en consultar arxius. També és freqüent que les persones responsables dels arxius, han de complir les normes dels seus superiors, encara que siguin contràries al dret, segons ens indica la jurisprudència a favor de les víctimes i el dret d'accés a la veritat. Malgrat això, alguns responsables d'arxius eclesiàstics han condicionat l'accés a documents públics, només si retiren la denúncia en la Fiscalia General de l'Estat (SALAZAR, 2018). Han mort alguns traficants de menors. Altres casos han prescrit segons el criteri d'alguns jutges. Però també hi ha unes responsabilitats institucionals i cal respectar el dret penal internacional sobre imprescripció dels crims d'Estat de lesa humanitat. Sense oblidar casos de desaparicions forçades de menors relacionats amb "Hijas de la caridad de San Vicente de Paúl" a França (GONZÁLEZ DE TENA, 2014, p. 2014-218). Bisbes implicats des de Mèxic, i proves d'ADN sobre tràfic entre Galícia i Regne Unit (GARZÓN, 2018, p. 617-623). O les monges d'Irlanda, o "Hermanas de la caridad de la Madre Teresa de Calcuta" a l'Índia (ROIG PRUÑONOSA, 2018, p. 314) (AI, 2021), o EEUU (RABIDOUX, 2020, p. 207).

2.3 ARXIUS PÚBLICS I PRIVATS

L'advocat especialitzat Enrique J. Vila Torres, té prou experiència en visitar arxius i retrobaments biològics, constatant aquestes casuístiques documentals: Pot constar com adoptat o com si fóra natural, tant en casos d'adopció consentida, com en casos de desaparició forçada o involuntària (BOSCH, 2012). I dos tipus de recerques:

1.- Mares que busquen als seus fills/es, conscients que l'adopció no va ser consentida, o tenen evidències que el seu bebé no va morir. Continuada per germans/es de la persona a qui busquen, sovint bessons/es. Al Registre Civil consten els falsos pares com adoptants o naturals, freqüentment enganyats sobre el suposat consentiment de la mare biològica.

2.- Fills/es amb identitat falsa que busquen els seus orígens biològics, perquè han descobert o tenen evidències de la falsa paternitat, o adopció no consentida. A les maternitats consta el nom de la mare biològica, incloent-hi els parts anònims (VILA TORRES, 2010-2020).

L'Institut Nacional d'Estadística ens mostra una tendència en l'augment de fills considerats il·legítims fins a 1981 (GONZÁLEZ DE TENA, 2012, min. 25). Per evitar retrobaments i matrimonis entre germans amb identitats canviades, hi ha marques i falsedat de mort per otitis reiterada a la maternitat Sta. Isabel (Madrid), per hemorràgia intracranial a la Vall d'Hebron, per maceració a Tarragona, ofegats per volta de cordó i anencefàlia a Euskadi, incompatibilitat sanguínia a Cantàbria, etc. (ROIG PRUÑONOSA, 2018, p. 263-266). Molts fills/es només accedeixen als seus documents per la via judicial, gràcies a la sentència del TS de 1999, la llei 13/2019 canària i la llei 16/2020 catalana (BOE, 2019-20).

“los denunciantes y las asociaciones de víctimas señalan insistentemente los obstáculos que encuentran para acceder o para que desde los poderes públicos se ordene el acceso a los archivos (algunos de ellos destruidos), también a los de la Iglesia Católica”, (BARBER BURUSCO, 2017, p. 194).

L'Associació d'Arxivers de Castella i Lleó, ha publicat uns articles denunciant l'opacitat actual als familiars en l'accés als seus documents, malgrat les declaracions públiques de la Conferència Episcopal de bones intencions, (VICENTE CASTRO, 2019) (SANTIAGO HERNÁNDEZ, 2018) (CRUCES BLANCO, 2012).

Tipologia arxivística:

Hospitals públics: Les monges que treballaven als hospitals públics, mentiren a moltes mares dient que soterrarien el seu bebé mort al jardí de l'hospital. Perquè la llei prohibia fer-ho així i les empreses de residus hospitalaris tenen un control estricte (ROIG PRUÑONOSA, 2018, p. 229). A vegades transferit als arxius arquebisbals i diputacions, com la de València que va obrir l'accés gràcies a la sentència de 2005 (VILA TORRES, 2019, p. 156). Tipus: història clínica del part (fitxa de la mare, part d'hospitalització, full d'anamnesis, full del part, full d'exploració del bebé, història del bebé, etc.); acta de nascut viu o certificat de defunció i lligall d'avortament de morts abans de 24 h; llibre de maternitat. (HERNÁNDEZ DEL CAMPO, 2013) (RUIZ CÁRDABA, 2014).

“La falta de registro y archivo de la documentación clínica de miles de partos (entre 1936 y 1992) ha provocado que los casos de bebés robados queden archivados por falta de acreditación documental, dándose el caso de que en muchos de los supuestos no hay documentación archivada del parto de una mujer o del bebé parido, ni datos sobre la supuesta muerte del recién nacido o los motivos por los que falleció.” En 2015, l'associació Alumbra va presentar el projecte d'unificar arxius clínics a la Junta de Andalucía (BUENO, 2018, p. 161).

Arxius judicials: Tipus: Processos d'adopció i denúncies arxivades o reobertes amb noves proves (MORENO, 2020).

Arxiu de “Auxilio Social” i “Patronato de San Pablo”: Institució finançada pel Ministeri de Justícia fins a 1968, abans “Patronato Nacional de Presos y Penados”, des de 1938.

Arxius de protocols notariais municipals: Tipus: certificats d'adopció. No sempre amb el consentiment de la mare biològica, ni el coneixement dels adoptats (CANAL SUR, 2012).

Registre Civil: La llei de Registre Civil (1958-2011), no registrava els nou nascuts morts abans de 24 h. Reprodueix la falsedat del certificat de mort del ginecòleg. Tipus: Partida literal de naixement amb el nom del notari, nº d'escriptura d'adopció i lligall de naixement.

Cementiris civils: Per exemple, de l'Hospital Materno-Infantil de Granada eixiren molts fèretres buits, per a ser soterrats sense familiars, amb falsedat de dades al certificat de defunció del registre del cementiri (EITB, 2012). L'exhumació a Cádiz va trobar indicis de delictes, i contradiu l'informe sobre ADN de l'Institut Nacional Toxicologia i Ciències Forenses (INTCF, 2017) (GENER BASALLOTE, 2018, p. 31). Tipus: Registre d'entrada, llicència de sepultura, certificat mèdic amb causa de defunció, lligall d'avortament si va morir al part, presumptament.

Arxiu "Patronato de Protección a la Mujer": Finançat pel Ministeri de Justícia fins a 1984. En 2016 el fons és localitzat parcialment al Ministeri de Seg. Soc, on va ser transferit. Donant peu a investigacions com el documental de TVE "El Patronato" (RAMOS, 2018) (PASCUAL, 2017). O la tesi doctoral de Carmen Guillén Lorente que ens ajuda a entendre millor el context social (GUILLÉN LORENTE, 2018).

Cementiris eclesiàstics, registres arquebisbals de batejos i arxius institucionals vinculats al "Patronato de Protección a la Mujer" o al "Patronato San Pablo": "Hermanas Oblatas del Santísimo Redentor", "Adoratrices perpetuas", "Trinitarias", "Terciarias Capuchinas", "Hijas del Buen Pastor", "Sagrada familia", "Cruzadas Evangélicas" (fundada per Doroteo Hernández Vera a Santander, el 8-12-1937), "Hijas de la Caridad de San Vicente de Paul", "Hermanas Mercedarias de la Caridad", "Siervas de la Pasión", "Teresianas" i associacions com "María Madre" de María de la Mercedes Herran Inchausti, vídua del militar Cándido Gras Gotanegra, a Bilbao, amb altres capellans, també de l'Opus Dei. Des de 1969 fins als anys 80. Arxiu parcialment autodestruït (ARMENGOU, 2012) (GONZÁLEZ DE TENA, 2014, p. 218-221). L'ONU i el Parlament Europeu recomana l'accés als documents (ONU, 2014) (ONU, 2013, p. 9, nota nº 30) (PE, 2017, p. 4, nota 23). Tipus: certificat baptisme, aigües d'auxili als bebés morts, registres d'entrada (CEJFE, 2019).

Arxiu del "Teléfono de la Esperanza": També està implicat en la captació de víctimes, segons investigacions del diari El País (JUNQUERA, 2011).

Arxiu "Asociación Española para la Protección de la Adopción": Fundat en 1969 per Gregorio Guijarro Contreras, Fiscal General del TS fins a 1981, i membre de l'Opus Dei.

“Este organismo, que debía regular las adopciones de los menores mantenía abierta una lista con los padres dispuestos a pagar por los niños. A la Asociación se vincula Sor María Gómez Valbuena, a quien Guijarro recomendaba acudir para acelerar los trámites. Entre los datos que se han recuperado también hay documentos donde los padres adoptivos se comprometen a educar a sus hijos según los principios católicos. La asociación contaba con el respaldo del Consejo Superior de Protección de Menores y de Cáritas. A finales de los 80 las adopciones pasan a manos del Estado, Guijarro es sustituido por José María Cruz, sin embargo las irregularidades continúan” (CELESTINA SOUTO, 2015, p. 112).

Clínicas privadas: Com “Villa Teresita” fundades per l’Opus Dei, en diverses ciutats. Des del criteri que les institucions privades poder fer el que vulguen, sense donar comptes a ningú, la “Casa Cuna” de Tenerife va cremar el seu fons d’arxius en 2014, a l’edifici abandonat des dels anys noranta. Provocat i reiteratiu, pocs dies abans de la visita del Relator Especial de l’ONU, Pablo de Greiff (GONZÁLEZ DE TENA, 2014, p. 128, 237).

Arxius personals: Rebuts de pagament, fotografies, cartes entre falsos pares i monges, agendes amb noms i preus, o cartes dirigides als bebés robats perquè abandonen la recerca arxivística: “No llores que vas a ser feliz, ...” (ROIG PRUÑONOSA, 2018, p. 25, 201).

Bancs d’ADN: A més dels casos de proves falsificades (GONZÁLEZ DE TENA, 2017, min 18), els bancs d’ADN espanyols no inclouen tants graus familiars, com els bancs dels EEUU. L’informe del “Instituto Nacional Toxicología y Ciencias Forenses” sobre exhumacions de bebés, mostra casos morts de veritat, altres sense restes d’ossos o mostres indetectables (INTCF, 2017). Interpretat per la premsa com una negació de l’existència de la trama criminal, en resposta a les recomanacions del Parlament Europeu (PE, 2017). Però les exhumacions buides no neguen l’existència d’una trama, perquè no demostra si és pel pas del temps o per desaparició forçada de bebés (EQUISOAIN AZCONA, 2019, p. 31), motivant les reivindicacions per a coordinar esforços entre bancs d’ADN i facilitar la seua gratuïtat als denunciants (DEFENSOR DEL PUEBLO, 2018).

3. MATERIAL I MÈTODE

El material utilitzat per al marc teòric i l'estat de la qüestió, són tesis doctorals, assajos, articles d'accés obert en repositoris acadèmics com "Hispana", lleis del BOE, sentències judicials, informes de l'ONU, periodisme d'investigació, reportatges i documentals amb testimonis, que donen una visió de conjunt sobre el tema.

Per als resultats d'aquesta investigació, han fet falta entrevistes per correu electrònic, als arxivers d'institucions relacionades, associacions de persones que busquen familiars biològics i investigadors/es (vegeu l'annex). Les adreces de correu electrònic es troben en internet.

A més de les fonts orals dels testimonis publicats als mitjans de comunicació, recopilats a la fulla "excel" del blog recopilatori: bibliografiabebesrobados.blogspot.com. Amb fiscals, ginecòlegs, forenses, psicòlegs, jutges, advocats, soterradors, etc. Sobretot de les persones que busquen als seus familiars biològics. Perquè són fonts primàries aportant dades concretes, que encara no tenen tota la consideració necessària, en les seues recerques de documents als arxius.

El material de l'assignatura de la professora Aurora González Teruel, han permès dissenyar el mètode d'investigació qualitatiu amb entrevistes en profunditat. A partir dels dubtes sorgits de la revisió bibliogràfica, resumida al marc teòric i estat de la qüestió, sobre els objectius.

No és possible quantificar els casos partint d'una mostra poblacional, perquè moltes persones encara viuen en l'engany eclesiàstic i no saben que són víctimes. O bé perquè ja han faltat.

Abast descriptiu d'unes sèries de casos, per explicar la correlació entre els patrons de comportament a aquests arxius i la impunitat de la presumpta trama criminal. Per a conèixer i establir les relacions entre els factors, actors i variables que s'identifiquen, analitzant les dades recopilades al full "excel" de casuística del blog recopilatori.

Àmbit geogràfic: L'Estat espanyol, malgrat que també fou a escala internacional.

Dimensió temporal: Retrospectiva dels patrons de comportament als arxius des del franquisme fins a l'actualitat. Explicant les diferències en l'accés als documents d'arxius per a les mares biològiques, durant i després de la dictadura. A la que s'afegeixen des de fa menys temps, els fills que han descobert com els seus pares coneguts, no són biològics.

Reproductibilitat: Les entrevistes als responsables d'arxius relacionats, associacions de recerques familiars, i investigadors/es, es poden llegir a l'annex. Indexació analítica dels testimonis ja publicats, la majoria d'accés obert digital al full "excel" del blog.

Refutabilitat: Considerant la controvèrsia, des de les evidències a l'ADN, fins al negacionisme ultracatòlic per falta d'informació, o presumpta complicitat o encobriment.

Les preguntes per a les entrevistes, abans d'enviar-les per correu, han sigut revisades amb el professorat d'arxivística de la facultat.

Control de variables a la població d'estudi: No experimental.

Criteri d'inclusió: Persones relacionades amb aquests tipus d'arxius.

Criteri d'exclusió: Arxius que no coneixen cap cas.

Tècnica de mostreig poblacional: Aleatòria simple i no probabilístic. Entrevistes voluntàries i anònimes. Per correu electrònic a la mostra de població:

1.- Responsables d'arxius d'institucions presumptament implicats, o que posteriorment han rebut transferència d'un fons d'arxiu relacionat. Principalment de València.

2.- Associacions autonòmiques de recerques biològiques pel tràfic de menors, recollides al full "excel" del blog recopilatori.

3.- Investigadors/es de "l'Observatori de Desaparicions Forçades de Menors" (ODFM, 2021) de tipus interuniversitari i multidisciplinària, a més d'associacions d'arxiviers, professorat d'arxivística, advocats especialitzats i periodistes.

Ètica del mètode: Les persones entrevistades per correu electrònic han sigut informades de la finalitat de la investigació. Anònimes i sense dades de caràcter personal. Excepte els testimonis de les víctimes ja publicats als "mass media", pel seu propi interès de tindre màxima difusió, afavorir el seu retrobament familiar i denunciar aquestes injustícies.

Estil de citació bibliogràfica: ISO 690.⁶

---

⁶ ISO 690: https://ddd.uab.cat/pub/guibib/99531/modeliso_a2020.pdf

4. RESULTATS DE LES ENTREVISTES

Juntament amb totes les entrevistes enviades per correu, consta un formulari facilitat pel comitè d'ètica de la Universitat de València, sobre l'anonimat i voluntarietat de les respostes, així com la protecció de dades de caràcter personal, que no afecta les institucions. Exàctament el comitè d'ètica de la U.V. va dir: "La ley española y el reglamento europeo de Protección de Datos se refieren a personas y no a instituciones. Es decir que las instituciones no se entienden titulares de este tipo de derechos."

Prèviament, les preguntes van ser revisades per tres persones del professorat d'arxivística de la U.V., per tal d'afavorir respostes concretes.

Del primer grup de preguntes als responsables d'arxius d'institucions presumptament relacionats només han respost l'entrevista, dos arxius de catorce correus enviats. Dels correus enviats, només un no és valencià. Tres són públics i la resta privats, de clíniques catòliques i eclesiàstics. Dels dos arxius que sí han contestat a les preguntes, un és una maternitat pública de Madrid i l'altre un arxiu privat eclesiàstic de València. Alguns arxius s'escuden en la llei de protecció de dades per a no respondre a les preguntes, altres que segons la normativa interna de la institució privada no poden contestar a les preguntes, malgrat que cap pregunta fa referència a dades de caràcter personal (vegeu annex 1). La majoria d'arxius no han argumentat el perquè no han contestat a les preguntes.

Del segon grup de preguntes a les associacions de recerques biològiques (vegeu annex 2) han respost l'entrevista, nou de quaranta correus. Sis adreces de correu no eren correctes, ni ha sigut possible actualitzar-les. Tres associacions preferien parlar per telèfon, en lloc de contestar per correu, per tant no he pogut obtindre les seues respostes. La resta no han contestat al correu.

Del tercer grup de preguntes als professionals de la investigació (vegeu annex 3), han respost tres de cinc correus. Però només dos han pogut contestar a les preguntes.

Algunes contestacions a preguntes de tipus jurídic van requerir un aclariment posterior per correu, per evitar interpretacions no ajustades a la voluntat de la persona entrevistada. Altres respostes consten íntegrament a l'annex 4, amb el permís de les autores.

4.1 RESPOSTES SOBRE ELS TIPUS D'ARXIUS

Segons els dos arxius que han respost: Tenen equip tècnic qualificat i pressupost suficient per a la gestió documental. No han perdut documentació relacionada ni per expurgue, ni per inundacions o incendis, excepte el període de 1936-39, parcialment. Només col·laboren amb les víctimes amb una ordre judicial. D'aquesta manera es revictimitzen les víctimes, sense cap ajuda i moltes despeses a títol particular.

Pel que fa a les respostes de les víctimes, les seues associacions permeten conèixer quins tipus d'arxius conserven informació difícil de consultar. L'associació d'afectats d'Andalucia (ABRA), per exemple, ha analitzat la mortalitat infantil a l'hospital de las Cinco Llagas de Sevilla (1955-1965). Va augmentar especialment entre els majors d'un dia i menors de 40 dies de vida, d'un 9 % fins a un 45% dels nou nascuts, segons els llibres de registres. Amb causes falses com: "Airencó", "espanofilia", o dubtós rigor metge com: "falta de vitalidad", "insuficiencia", "distrofia", "síndrome", o "trabajo de parto". Especialment en 1965: "Anoxia" i "prematuridad" figuren en 215 casos de suposada mort (ACEBO FORTES, 2017, p. 154).

Les associacions de víctimes, a partir de la seua experiència de recerca de dades, indiquen que cal considerar també els següents arxius:

Arxius històrics provincials, contenen fons sobre les anomenades "divulgadoras sanitario-rurales" i "visitadoras sociales" de la "Sección Femenina de Falange", ahui en dia assistents socials. Als anys 40 i 50, amb l'excusa de conèixer les necessitats de la població, també varen recopilar informació en fitxes sobre quines dones embarassades eren solteres. Per a enviar-les a congregacions catòliques on donar a llum "hijos del pecado" (AGULLO DIAZ, 1993, p. 511-575).

Arxius de les Diputacions Provincials: Ja que eren les responsables de finançar a les congregacions religioses on eren internades les mares solteres. O arxius arquebisbals.

Arxius clínics: Les maternitats catòliques, sovint encara en funcionament per acollir a dones embarassades solteres, conserven als seus arxius els noms de les mares biològiques i dels pares falsos. Però també a molts hospitals públics, amb fills/es de matrimonis. Només a València varen existir o existeixen, aquestes maternitats: Santo Celo, Villa Teresita, Casa Cuna Santa Isabel, Casa de la Salud, Clínica Virgen del Consuelo, Clínica San Rafael, Hermanos de San Juan de Dios, Clínica La Cigüeña, La Fe, Hospital General, Clínica José Antonio, Hospital de prematuros de la Alameda, etc. Cap d'ells ha contestat a aquest TFG.

Registre civil: A vegades els documents són il·legibles, fent falta un pèrit cal·lígraf.

Arxius eclesiàstics: Als arxius arquebisbals conserven els llibres de maternitat dels hospitals públics, des del segle XIX fins a 1988. Perquè les monges “hijas de la caridad” participaren en les maternitats. A vegades a la fulla de baptisme s’ha trobat el nom de la mare biològica.

Arxius judicials: Els expedients d’adopció dels fons d’arxiu de la “Junta de Protección de Menores” es troben als arxius històrics provincials i autonòmics. Igual que el fons del “Tribunal Tutelar de Menores” i expedients relatius al “Patronato de Protección a la Mujer” (1941-1984), o el “Patronato de San Pablo”, tots dependents del Ministeri de Justícia per mitjà del “Consejo Superior de Protección de Menores”. Alguns dels documents estan digitalitzats al “Portal de Archivos Españoles, PARES”, junt amb les referències bibliogràfiques que ajuden a la seua comprensió. O als sistemes d’arxius autonòmics, com el “Sistema Arxivístic Valencià en Xarxa, SAVEX”.

Banc Nacional d’ADN: Igual que l’associació “Abuelas de Plaza de Mayo”, les víctimes a l’Estat espanyol també reivindiquen un Banc Nacional d’ADN. La diferència és que a l’Argentina ja ho aconseguiren constituir en 1987, però ací encara no. Una reivindicació de totes les víctimes les que han contestat el qüestionari i els que no.

Arxius personals: Han trobat moltes cartes entre monges i pares falsos agraint les donacions econòmiques, o explicant com fer l’adopció il·legal amb aparença de legalitat.

4.2 LEGALITAT - ÈTICA

L'advocat Enrique Vila Torres, amb més de 25 anys d'experiència en visitar arxius relacionats, ha aconseguit més de 300 retrobaments biològics, via judicial per accedir als arxius. Dels quals, aproximadament el 10% són casos de detenció il·legal del menor amb la mentida sobre la suposada mort del bebé; un 70% són casos de detenció il·legal del menor amb coacció i engany contra les mares biològiques i un 20% són casos d'adopció consentida, amb o sense part anònim. A més dels casos resolts gràcies als llibres que ha escrit i documentals on ha sigut entrevistat. Totes les respostes sobre recerca de documentació coincideixen que sovint han hagut de pagar demandes civils i procediments penals per delictes contra la integritat moral als arxius, sobretot eclesiàstics, per a poder accedir als seus documents públics. Malgrat els milers de denúncies presentades, encara hi ha moltes víctimes que no saben que ho són, com ho demostra el fet que moltes persones s'han adonat fa poc i per casualitat.

Les mares biològiques encara no tenen reconegut el dret jurídic a saber la veritat, com si ho tenen fills/es, des de 1999. Article 180 del Codi Civil, apartats 5 i 6, obliga a la conservació de documentació per a facilitar els retrobaments biològics, siguen arxius públics o privats. L'administració pública diu que han d'investigar els jutjats i alguns jutges diuen que ha de ser l'administració pública.

Les lleis autonòmiques de memòria democràtica valenciana i andalusa de 2017 inclouen la necessitat d'ajudar a aquests tipus de víctimes. Però les respostes obtingudes demostren que no ho han notat encara, ni tampoc per part de les delegacions del Ministeri de Justícia. L'Oficina de Suport a la Víctima del Ministeri de Justícia, es limita a demanar informació de forma administrativa, només aconsegueix retrobaments biològics en casos d'adopció anònima o no, però consentida. No investiga els casos de detenció il·legal.

L'expurgue de documentació amb l'excusa del volum acumulat, és de dubtosa legalitat, ja que el delictes de falsedat en document públic no prescriu quan genera altres delictes com és el cas.

La legislació autonòmica valenciana i andalusa sobre desaparicions forçades de menors, o el projecte de llei estatal sobre bebés robats, contempen facilitar a les víctimes l'accés als seus documents, però en la pràctica continuarà fent falta una voluntat, que no existeix ara.

Les víctimes exigeixen a l'Estat espanyol que reconega l'existència de la trama criminal i als jutjats que actuen d'ofici en les investigacions, en lloc d'arxivar els casos o dir que han prescrit, sense aconseguir els retrobaments biològics.

Fins fa pocs anys, moltes víctimes no havien investigat perquè cadascú pensava que era un cas únic, o no eren concients de ser víctimes. Ara hi ha evidències documentals, d'ADN i exhumacions buides que demostren l'existència de l'organització criminal. Però la impunitat continua perquè segons les víctimes, alguns jutges són falsos pares pel tràfic de bebés, o es neguen a investigar d'ofici per les seues idees conservadores, als ginecòlegs i arxius de totes les congregacions religioses directament implicats.

Totes les respostes coincideixen en el fet que moltes víctimes no són concients que ho són. Moltes víctimes (fills/es), no comencen a buscar fins que no moren els falsos pares. I moltes mares no han buscat perquè es varen creure que el seu bebé havia mort.

El "Comité dels Drets del Menor i els DDHH de l'ONU" i el "Tribunal Europeu dels DDHH" han rebut recursos judicials a conseqüència del poc interès judicial espanyol, però malgrat la bona argumentació d'alguns magistrats, finalment i per poca diferència de vots, no han sigut admesos a tràmit, perquè ha prevalgut el criteri de no ingerència en la jurisdicció espanyola.

Al mateix temps que la Conferència Episcopal imposa l'article 1.6 del Concordat amb el Vaticà de 1979, per damunt dels articles 10 i 39 de la Constitució de 1978, o la mateixa llei de protecció de dades en la disposició addicional vigèsima segona sobre accés als arxius públics i eclesiàstics.

El manifest "Por una Ley de Memoria Democrática que ponga fin a la impunidad del franquismo" de 2021-3-26, signat pel "Encuentro Estatal de Colectivos de Memoria Histórica y Víctimas del Franquismo", reclama una voluntat més efectiva de la que hem viscut fins ara, en l'accés a la veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició.

Per dir alguna cosa positiva, també cal reconèixer la correcta aplicació de les lleis específiques autonòmiques canària i catalana, ja citades. Gràcies a la tenacitat de les víctimes que no s'han rendit per la frustració, i l'ajuda de l'Observatori de les Desaparicions Forçades de Menors (ODFM).

Hi ha tres causes de prescripció: Criteri judicial contrari a la indicació del Fiscal General de l'Estat. Manca de proves, per manca d'investigació i la no localització de les persones imputades, per manca d'investigació.

4.3 PATRONS DE COMPORTAMENT

Segons les respostes de les víctimes podem identificar aquests patrons de comportament :

1- Tipus de falsedats de dades en documents oficials, relatats a les entrevistes:

1.1- Partides literals de naixement on consten com a biològics, de pares falsos per ADN.

1.2- Parts d'enllumenament falsificat per ginecòlegs amb noms falsos o de metges que no varen assistir els parts. A vegades signat per la matrona, previ pagament dels falsos pares.

1.3- Document falsificat de cesària a la mare falsa adoptant, en hospital públic.

1.4- Falsedat en causes de mort del nou nascut a les partides de defunció. Sovint amb contradiccions entre arxius. O amb causes de mort impossibles clínicament, com l'acetofia, o si existien no eren mortals per als nou nascuts, com l'otitis, la distrofia muscular, o la gastroenteritis, etc.

1.5- Documents de batejos datats abans que el certificat de naixement i documents notarial donant fe que un matrimoni ha trobat un xiquet al carrer, sense testimonis.

1.6- Autoritzacions per autòpsies anteriors a la suposada mort del bebé.

1.7- Llicència d'inhumació de bebés vius o sense el certificat de suposada defunció.

1.8- Registre cementiri d'exhumacions on mai hi han hagut restos, segons els forenses. O no consta en cap registre els suposadament morts, o consten en dos cementiris a la vegada.

1.9- Autòpsia d'una xiqueta on es detalla que és un xiquet amb genitals masculins normals.

1.10- Autòpsies que no corresponen amb els bebés suposadament morts, sense el nom de cap professional sanitari. I llocs de soterrament erronis.

1.11- Certificats de defunció signats tres dies abans de la suposada mort del bebé.

1.12- A vegades troben al bebé suposadament mort, inscrit al registre civil amb els cognoms dels pares biològics, però no consta la suposada defunció a cap cementiri.

1.13- Documents amb la signatura falsificada de la mare biològica víctima.

1.14- Contradiccions entre documents sobre la suposada causa de mort, o exhumar un bebé suposadament prematur a una fossa comuna, que en realitat tenia 4 mesos de vida, segons els forenses. O consten com morts el mateix dia de l'alta hospitalària.

1.15.- Algunes mares preguntaven com estava el fill/a nou nascut al matí (tot bé), i a la vesprada li digueren que va morir ahir. O li mostren un bebé mort que no es pareix gens al seu. O que un mateix bebé conste que va morir en tres llocs diferents, segons cada arxiu.

1.16- Mares que no consten ingressades als hospitals, però si els seus fills/es, malgrat que no varen practicar parts anònims.

2- Casos més freqüents sobre presumpta ocultació de documents probatoris, amb falsedat:

2.1- Inundacions i incendis: No és impossible una inundació en un arxiu, sovint soterrani o planta baixa. Però no és creïble tantes inundacions. Les vegades que les víctimes han demanat documents que ho justifiqui, els arxius no ho han acreditat.

2.2- Negar la conservació: A vegades documents que no es conservaven segons l'arxiu, han aparegut gràcies a la sentència que obliga a l'hospital públic a mostrar-li a la víctima.

2.3- Protecció de dades de caràcter personal: Igual que el vot de silenci de les monges, no està per damunt de l'article 39 de la constitució i el 180 del Codi Civil.

2.4- S'oculten o han sigut destruïts historials clínics suposadament desapareguts investigats per la fiscalia, malgrat que si conserven documentació d'altres parts del mateix dia.

3- Casos de presumpta destrucció total o parcial d'arxius privats, impeding investigacions:

A més dels casos relatats en l'estat de la qüestió, les respostes ens han aportat altres casos.

Lligalls d'avortament i certificats mèdics de defunció del registre civil de Donostia-San Sebastià fins a 1975. És freqüent la destrucció de documents clínics, fins i tot negant a les mares biològiques després del part, haver donat a llum en eixes clíniques.

L'arxiu històric provincial de León va demanar la transferència de tota la documentació de l'antiga Casa Cuna de León. Justament la setmana que tenien que haver fet la transferència un incendi ho va cremar tot. Causa desconeguda.

L'arxiu central del "Patronato de Protección a la Mujer" dependent del "Ministerio de Justicia" fins a 1984, va aparèixer casualment al "Ministerio de Empleo" en 2016. Sense

rastre de la transferència. Oficialment una inundació va destruir la major part de les 1.186 caixes. Només queden 31, de les que la major part no s'ha pogut consultar per la protecció de dades. Tampoc s'ha pogut contrastar la veracitat de la versió oficial sobre la inundació.

4.- Concordat del Vaticà i la desclassificació de documents públics, en arxius eclesiàstics:

Segons la Conferència Episcopal, el concordat de 1979 els impedeix mostrar a les víctimes els arxius eclesiàstics. Totes les respostes obtingudes ens recorden que el Concordat no pot estar per damunt de l'article 39 de la Constitució, quan reconeix el dret a saber quins són els orígens biològics i a la integritat de la família. La reunió de Jorge Bergoglio amb representants de les víctimes en 2013, va afavorir la primera reunió amb la Conferència Episcopal en 2014. Però això no ha permès que puguin accedir als seus documents sense la via judicial, i a vegades ni per la via judicial. Ni aclarir els casos de les víctimes que encara no són conscients que ho són, malgrat tindre constància en molts casos.

4.4 OBSERVACIONS

Evidentment hi ha altres factors als arxius: com l'evolució del protocol clínic del part; falta de respecte al principi de procedència dels documents; personal insuficient per catalogar el fons; transferències que no consten, expurgue o pèrdues en mudances; manca de formació d'una part del personal responsable; inapropiades condicions de llum, temperatura i humitat per a la correcta conservació; local poc adequat; pressupost insuficient als arxius per a la seua digitalització i poc interès en general en l'arxivística. Ja que algunes institucions ho consideren un magatzem de paper i poc més, per no ser documents històrics de més d'un segle. Però no són els principals problemes de les víctimes en les recerques.

La "Plataforma Internacional Te Estamos Buscando" ha contactat amb casos amb idèntics patrons de comportament, a Irlanda, Anglaterra, Alemanya, etc. També hi ha casos nascuts a Ceuta, als anys 70.

El documental "Los que buscamos",⁷ sobre algunes de les denúncies contra Casa Cuna Santa Isabel de València, demostra amb testimonis de víctimes, que no varen respectar el termini de temps del mateix reglament de la inclusa de l'hospital provincial de València, perquè la mare biològica poguera renunciar a donar el bebé, perquè eren víctimes d'engany durant la gestació i després del part. L'existència d'un negoci en nom de l'ajuda social, basat en la repressió ultra catòlica. I l'actual encobriment des de l'arxiu institucional, que conserva tota la documentació, malgrat les diligències penals, arxivat provisionalment des de 2015. Alguns fiscals han recomanat a les víctimes renunciar davant notari a les accions judicials per a conèixer el nom del familiar biològic. Algunes mares biològiques que donaren allí els seus bebés en adopció de forma voluntària, eren de família rica i els pares de la gestant volien mantenir l'anonimat, però eixe anonimat ja no existeix des de 1999 amb caràcter retroactiu. I per tant hi ha continua la vulneració flagrant de drets fonamentals. Aquestes evidències d'ocultació documental, no destruïda pels encobridors, ni per "inundacions", fa que algunes víctimes abandonen la recerca per la frustració i depressió, o per mort natural, malgrat les evidències de fet que la documentació existeix.

El protocol documental ha evolucionat, gràcies a la llei 14/1986 General de Sanitat, ja que abans era massa laxa. En part, va evolucionar per a garantir la no repetició d'aquests

---

⁷ BERNÀCER, Oscar. "Los que buscamos". València: Nakamura films, 2019. Documental disponible en: <https://www.filmin.es/pelicula/los-que-buscamos?origin=searcher&origin-type=primary>

delictes. Els col·legis mèdics van fer dimitir el mateix any al seu autor, Ernest Lluch. El que no ha evitat aquesta llei és l'ocultació o destrucció premeditada d'històries clíniques. Sense contar les inundacions de veritat, que no poden ser tantes com diuen molts arxivers.

La protecció de dades continua sent utilitzada com excusa per a negar l'accés de les víctimes als seus documents.⁸

La recopilació de fonts primàries en tesis, assajos, videogravacions, documentals, està afavorint la demostració empírica a la societat, que els tribunals no s'atreveixen a fer. Enfront dels negacionistes que no aporten cap investigació acadèmica per negar la trama criminal. Als canals de "bebés robados" en you tube, trobem testimonis de víctimes explicant evidències sobre la complicitat d'alguns arxius en l'ocultació de documents probatoris, documents amb noms de ginecòlegs mai col·legiats, etc.

L'informe de l'INTCF en 2017 no inclou les proves d'ADN negatives d'empreses privades de falsos pares biològics. Ni l'ADN positiu de retrobaments biològics en casos de detenció il·legal de menors i violència contra les mares, per mitjà de sedació prolongada abans de mentir sobre la mort del seu bebé. Possiblement per netejar la imatge pública de l'Estat espanyol, davant els requeriments reiterats de l'ONU i el Parlament Europeu.

El principal aliat de la impunitat és minimitzar els fets, per a mantenir els privilegis de la jerarquia catòlica. Per això cal continuar investigant com en altres delictes. "El País" està recopilant la base de dades "Pederastia en la iglesia española" amb més de 800 víctimes registrades actualment, malgrat que segons la Conferència Episcopal afirma que no són tants casos i que ara ja no passa, al mateix temps que continua encobrint la majoria dels delictes.⁹ Igual que fa amb les desaparicions forçades de menors.

Moltes víctimes es queixen que pocs jutges acaten la sentència del Tribunal Suprem de 1999, ja que els seus perjudicis conservadors els neguen l'accés als documents.¹⁰

---

⁸ LA VANGUARDIA. "Unidos Podemos pide asegurar por ley que familias de bebés robados accedan a archivos públicos y eclesiásticos". Barcelona: La Vanguardia, 2018-4-4. Noticia disponible a: <https://www.lavanguardia.com/vida/20180404/442185526909/unidos-podemos-pide-asegurar-por-ley-que-familias-de-bebes-robados-accedan-a-archivos-publicos-y-ecclesiasticos.html>

⁹ EL PAÍS. "Todos los casos conocidos de pederastia en la iglesia española". Madrid: El País, 2021. Disponible a: <https://elpais.com/especiales/pederastia-en-la-iglesia-espanola/>

¹⁰ LA TRIBUNA DE CIUDAD REAL. "Autorizan a un adoptado investigar si es un niño robado". 2021-6-20. <https://www.latribunadeciudadreal.es/noticia/ZA4998E48-E102-7245-403F99D6D7BD1144/Autorizan-a-un-adoptado-investigar-si-es-un-nino-robado>

5. CONCLUSIONS

La hipòtesi d'aquest treball ha quedat demostrada a l'estat de la qüestió i ratificat en les respostes obtingudes en les entrevistes. Malgrat no ser l'únic factor, ja que la major part del poder judicial no té gens d'interés a combatre la impunitat. Podem assegurar que els patrons de comportament als arxius de les institucions presumptament implicades són una de les principals formes de perpetuar la seua impunitat.

5.1 Importància dels testimonis com a fonts primàries contrastades amb els arxius:

Aquesta investigació confirma la importància de considerar els testimonis orals de les fonts primàries, per intentar reconstruir amb la màxima exactitud possible, els crims d'Estat de lesa humanitat, com sosté l'arxiver Antonio González Quintana. Els centenars de testimonis en tesis doctorals, assajos i documentals, demostren enfront del negacionisme, que no podem parlar de fets puntuals o aïllats, perquè existeix una coordinació. Ni irregularitats documentals, perquè són delictes tipificats al codi penal. Ni legislació insuficient en el passat, sinó més aviat una legislació adaptada per a garantir la impunitat. És, clarament una presumpta trama organitzada de forma secreta, per les autoritats eclesiàstiques i l'administració de l'Estat.

5.2 Patrons de comportament en l'ocultació de falsificacions:

Els responsables als arxius de les institucions implicades varen falsificar documents, fins als anys 90 en diferents maternitats públiques i privades. I per amagar aquests delictes permanents en el temps, segons l'informe de la Fiscalia General de l'Estat de 2012, continuen dificultant l'accés de diferents maneres:

- Destrucció de proves judicials en evidents casos de detenció il·legal de menors.
- Ocultació dels documents no destruïts, amb excuses de falses inundacions, etc.

La realitat dels casos és molt variada, però si trobem factors en comú. No tenen voluntat d'aclarir els fets, malgrat les evidències en falsedat documental. Al contrari, sovint la interpretació incorrecta de la llei de protecció de dades s'utilitza per a perpetuar la impunitat, amb la col·laboració de molts jutges que arxiven tots els casos, malgrat les evidències científiques d'ADN. Igual succeeix amb la destrucció injustificada de documents probatoris. O en la negativa a desclassificar documents eclesiàstics relacionats

amb la trama criminal, anteposant el concordat amb el Vaticà, als articles 10 i 39 de la Constitució.

No tota la documentació s'ha pogut destruir perquè en molts casos parlem de llibres de registre on hi ha moltes més persones.

Hi ha casos anteriors a 1936 i posteriors a la mort de Franco. També a nivell internacional, amb les mateixes institucions implicades. No és únicament en vida del genocida Franco.

Fins ara no hi ha hagut prou voluntat per a derogar les lleis redactades després del cop d'Estat de 1936. Tampoc s'han adaptat totes les actuals lleis al dret penal internacional per combatre la impunitat en crims d'Estat de lesa humanitat. Ni hem aconseguit que la justícia siga igual per a tota mena de persona, sense privilegis de cap mena.

Segons han confirmat diversos professionals de l'arxivística i també en les entrevistes, no només no han augmentat el pressupost en arxius públics, sinó que va disminuir anys abans de la crisi per la pandèmia de la COVID-19. A més de la privatització de la gestió d'alguns arxius, com el Registre Civil. Els casos que han trobat la veritat als arxius ha sigut perquè han investigat pel seu compte sense cap ajuda institucional. També és evident que l'accés als seus documents només ha sigut possible quan molts jutges han interpretat la seua prescripció, al contrari que la Fiscalia. Tal vegada tenim por a conèixer tota l'envergadura del terrorisme d'Estat?. O són casos d'adopcions consentides, o els han condicionat a renunciar a la via judicial per a perpetuar la seua impunitat, o han mort els imputats.

No són únicament indicis, també hi ha evidències i proves suficients que demostren la poca voluntat en arxius públics i privats, a l'hora d'ajudar a les víctimes que no han trobat als seus familiars, o que encara no ho sospiten. Igualment per part del poder judicial respecte als casos de detenció il·legal, confirmats per empreses d'ADN dels EEUU.

El genocidi franquista es va adaptar al context de derrota dels nazis en 1945. Per això, el tràfic de menors va abandonar el model inspirat en el decret alemany "Noche y niebla" de desaparicions forçades massives de republicans i llibertaris. Va continuar tal com va passar abans de la dictadura, estigmatitzant qualsevol mena de dones, encara que les mares biològiques també foren catòliques i casades. Amb ànim lucratiu i dogmàtic, perquè molts

dels falsos pares pagaren importants quantitats, a les matrones i ginecòlegs a canvi de xiquets/es, adoctrinats en el catolicisme per matrimonis estèrils.

Aquest TFG no aporta moltes novetats al coneixement acadèmic, però pot motivar altres investigacions més concretes des de l'arxivística. Encara que la veritat absoluta no la tenim ningú, els resultats confirmen que per a fer complir les mentides actuals de la trama criminal i els seus encobridors, cal esborrar les veritats del passat. Amb dues categories: xiquets/es donats en adopció de forma voluntària per la pressió social nacionalcatòlica i xiquets/es segrestats enganyant a les mares amb falsificació, ocultació i a vegades destrucció documental, registrats com si foren adopcions legals, o bé com si foren fills/es naturals. L'engany de les monges implicades podia ser en col·laboració amb els pares de la dona embarassada, fent-li creure que podria recuperar al bebé quan ella tinguera estabilitat econòmica, o directament dir-li que el bebé havia mort després del part. Encara que la casuística és molt diversa.

Ens pot indignar, però no sorprendre escoltar els hereus més directes del franquisme, negant la trama fins i tot als "mass media", malgrat que les investigacions acadèmiques diuen el contrari. Els Drets Humans no poden ser qüestionats, si volem construir una societat solidària i combativa enfront de les injustícies. Els hereus directes del nacional catolicisme, és a dir, gran part de la jerarquia catòlica, del CGPJ i diputats neoliberals i postfeixistes, o bé fan veure com que investiguen o directament neguen els fets. Poders fàctics que impedeixen l'aplicació de l'article 10 de la Constitució del 78 i la construcció d'una democràcia plena, tal com va denunciar entre altres J. L. Sampedro. Alguns canals de TV sovint plantegen els casos com si foren aïllats, sense connexió, només dels anys 60 i 70. Com si només foren unes dones majors que fan acusacions sense seguiment dels casos, perquè aquestes empreses busquen audiència, no justícia. Una infoxicació que alimenta el negacionisme sobre aquesta màfia criminal. Lluny de teories conspiranoiques, és evident que existeix poc interès a investigar casos en què alguns jutges i metges estan implicats en adopcions il·legals, com argumenten els testimonis de les víctimes. Per ignorància o per corporativisme institucional, s'afavoreix l'encobriment, la complicitat o la participació directa, amb total impunitat. Les dificultats d'accés als documents no han de veure únicament, si la institució és pública o privada. No és igual una persona que busca a la mare, podent ser un cas d'adopció consentida en part anònim anul·lat des de 1999, que els

casos de detenció il·legal amb tràfic de menors i violència contra les mares biològiques, en clíniques privades i hospitals públics. A més de falsedat de dades, la víctima sovint ha de denunciar a l'arxiu per accedir als seus documents que són proves judicials. L'excusa de la protecció de dades no és aplicable en aquests casos, perquè preval el dret constitucional a la reagrupació familiar. En crims d'aquesta magnitud, els estats són els més interessats a minimitzar els fets, aparentar que investiguen una mica, i perpetuar la impunitat. Els testimonis de les víctimes contrastades a l'informe d'Amnistia Internacional planteja l'ocultació de documents, per exemple amb l'excusa de no conservació. Per això és imprescindible investigació amb professionals d'arxius que respecten la protecció de dades, però també la llei de transparència i accés a documents públics i la llei 39/2015 de Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques. Com de fet ja han aconseguit algunes víctimes, confirmant judicialment l'ocultació de proves i violant el codi ètic del "Consell Internacional d'Arxius".

5.3 Garanties de no repetició:

Efectivament fan falta unes polítiques integrals de millora dels arxius, augment de la plantilla amb formació en la gestió documental per a la correcta classificació i catalogació, millora pressupostària per a la conservació, digitalització, etc. Però també cal aclarir com garantir la protecció de dades de caràcter personal no subjecta a investigacions penals i l'accés als documents públics en tota mena d'arxius. I sobretot una investigació sense demora per facilitar els retrobaments familiars.

La presència d'institucions eclesiàstiques a les presons de la postguerra, a les maternitats fins als anys 90, i al sistema educatiu fins a l'actualitat, són realitats que ens ajuden a entendre tantes dècades d'impunitat a escala social. Encara és una assignatura pendent fomentar els valors dels DDHH especialment als centres privats. On no es respecten drets sexuals i reproductius de les dones, reconeguts per l'ONU, com el dret a l'avortament, el divorci, la diversitat familiar, la coeducació afectiu sexual amb rigor científic enfront de les causes de la violència masclista, sense els prejudicis ultracatólics, com el "pin parental" o la segregació per sexe. Encara hi ha mares solteres o no, que podrien ser víctimes de tràfic de menors, especialment entre la població immigrant amb menys accés als drets socials.

No podem oblidar la violència obstètrica que varen patir les mares, amb dosis fortes de Pentotal i altres derivats per a la sedació prolongada, després del part i quan varen despertar marejades, les varen mentir sobre la mort del seu bebé, sense que puguin reaccionar. Eixa documentació clínica no es va generar, però els testimonis de les mares i algunes infermeres ho confirmen com a pràctica delictiva habitual.

Les contradiccions sobre la causa de mort, per exemple la maceració és quan el bebé ha nascut mort sense obligació de registrar eixos casos, però moltes mares recorden escoltar al bebé plorar després del part.

La resolució 39(I) de l'Assemblea General de l'ONU sobre la qüestió espanyola, va condemnar la dictadura militar de Franco en 1946, però ni els Aliats varen alliberar el país, ni en l'actualitat volen investigar, malgrat la inhibició dels tribunals espanyols. En 2019 el Tribunal Suprem va qualificar de "cop d'Estat", el que en realitat va ser un referèndum voluntari a Catalunya, ningú va ser obligat a votar. Al mateix temps que sobre l'exhumació en Cuelgamuros va qualificar a Franco com a "cap de l'Estat des d'octubre de 1936". Alguns catedràtics d'història contemporània varen recordar als mitjans de comunicació que l'únic cap de l'Estat entre febrer de 1936 i març de 1939 va ser Manuel Azaña. I que la carta signada pels bisbes espanyols en 1937 va recolzar el finançament de la "santa cruzada del caudillo por la gracia de dios", amb el suport d'ateus com Hitler i Mussolini, a més dels musulmans del protectorat nord-africà. És a dir, no podem dir que tribunals tinguen una tradició antifeixista, ni al passat ni al present.

Totes les víctimes del tràfic de menors abans, durant i després de la dictadura de Franco, tenen en comú a les mateixes congregacions religioses, especialment "hijas de la caridad" junt amb ginecòlegs, polítics, jutges, etc. Varen aprofitar els pocs coneixements sobre medicina que tenien les víctimes, per a practicar falsedat de dades en document públic. Ara sabem clínicament que en realitat un nou nascut no ha pogut morir mai per otitis, entre altres exemples.

És evident que la llei no és igual per a totes les persones. No és igual formar part de la plutocràcia existent des d'abans del règim feixista de Franco, que formar part de les classes socials oprimides pels privilegis històrics i actuals de les institucions com la jerarquia catòlica, en l'educació i els mitjans de comunicació, on oculten aquests fets actuals.

5.4 Fonamentalismes com a origen de les injustícies:

L'ultra catolicisme va demostrar la seua capacitat per a la perversió del llenguatge. Abans, durant i després de Franco, dins i fora del país. En diferents dècades, però amb la mateixa crueltat, cinisme i hipocresia, el fonamentalisme diu: “mujeres caídas con hijos del pecado”, “desterradas hijas de Eva”, “mujeres adúlteras”, “en España nunca se han robado bebés, solo han habido algunas irregularidades”, “no robamos nada, solo dábamos vida”, “dios ha querido quitarte uno, pero aún eres joven y puedes tener más hijos”, “solo tenemos los hijos que dios nos da”, “los hijos que buscan a sus madres, en realidad quieren su herencia”, “las madres que buscan a sus bebés no han aceptado su muerte y ahora los de la memoria histórica las utilizan”, “no te puedo dar la información que buscas”, “ya hemos pasado página”, “porque sacas este tema si ya ha prescrito”, són afirmacions tan falses com quan la premsa feixista va acusar els “rojos” de cremar Guernica. A més d'amenaques de mort, denúncies per calúmnies contra víctimes, retardar el Banc Nacional d'ADN, arxivar casos malgrat les proves judicials, negació del genocidi franquista i equiparació amb la violència laïcista no estructurada, ocultació i destrucció de proves documentals, etc. El secretisme ha sigut el modus operandi a escala internacional, durant i després de les dictadures de Videla, Pinochet i Franco. Victor Klemperer al seu assaig “LTI. La llengua del Tercer Reich: apunts d'un filòleg” analitza els canvis en el llenguatge del poder inquisitorial i dels nazis, que acaben expulsant i matar a milers de persones, no només jueus. Recordant el pacte de 1933 entre el partit catòlic “Zentrum” i el partit nacionalsocialista que va permetre a Hitler la Cancelleria, perquè els nazis no tenien majoria absoluta. Aquest llibre ens ajuda a entendre com els corrents de pensament majoritaris en una determinada època i territori, poden aplicar una llei del silenci generalitzada, on les excepcions tarden molt de temps en collir resultats socials. Igual que Stalin, Pol Pot i Mao varen criminalitzar en nom del comunisme als dissidents empresonats, torturats, assassinats, i apropiant-se de les seues propietats i fills/es. En l'actualitat estem tornant a una simplificació del llenguatge, que viola principalment els drets de la població migrant, però també encara de les dones i dels menors, malgrat que els darrers avenços legislatius en prevenció del seu maltractament familiar i social. Com és el negacionisme sobre la violència de gènere, la segregació educativa de sexes en nom de la llibertat quan és dogmatisme, etc. Generant un ambient que qüestiona drets fonamentals de

les dones, no únicament en l'educació privada i concertada. Per tant, cal no abaixar la guàrdia en aquest sentit.

Malgrat que els parts anònims no apareix el nom de la mare biològica als documents públics fins a 1999, sí que consta als registres interns de les maternitats. Igual passa amb els nou nascuts, morts en 24h. fins a 2011. Les contradiccions de dades entre els arxius i la falsedat de dades sobre causes de mort, són la millor pista documental. Per exemple, hi ha moltes mares biològiques a qui segrestaren els seus bebés més d'un dia després del part, amb sedació inclosa, i ocultació documental.

La creu de l'orde del Sant Sepulcre apareixen en molts registres de bebés suposadament morts, per a evitar matrimonis entre germans.

El silenci provocat per la repressió nacional catòlica, no ha desaparegut. Cal millorar la formació dels professionals d'arxius, tècnica i èticament, per a millorar l'accés als documents públics. Malgrat l'existència de la llei 19/2013 de transparència i accés a la informació pública, la llei 39/2015 de procediment administratiu comú, la llei 3/2018 de protecció de dades que exceptua en casos judicials la restringió d'accés a la documentació, i l'article 180 del Codi Civil sobre conservació dels documents, també cal una llei d'arxius que els deixi de considerar únicament com a patrimoni històric cultural, ja que són proves jurídiques, per a millorar la dotació pressupostària en la correcta gestió documental, com fan en altres països (Alemanya, etc.). I per a què determinades institucions públiques i privades, deixen d'utilitzar tantes excuses artificioses, per a negar el dret d'accés a la informació pública a les persones interessades.

Segons els negacionistes, no podem jutjar els fets del passat des del punt de vista del present. I estem d'acord com a discurs teòric. Però no és aplicable en aquest tema, perquè tampoc podem ignorar la versió de les víctimes del passat, perquè seria revictimitzar-les. Gràcies als seus testimonis estem prenent consciència dels fets.

L'adopció i el "prohijamiento" ha sigut gratuït sempre. Els matrimonis estèrils que no volien adoptar o "prohijar" menuts amb més de tres anys, varen violar el codi civil pagant grans quantitats econòmiques per a garantir la falsedat de dades en documents públics. Per ocultar als protocols notariais, el nom de la mare biològica en l'adopció, o directament que conste com a fill/a natural.

Els pocs fills/es conscients de ser possibles víctimes, habitualment esperen a que els pares falsos no visquen, per a començar a buscar els seus orígens biològics.

És freqüent no trobar cap constància als cementiris sobre el soterrament de bebés nascuts.

Ni la “Fiscalía General del Estado” actua d’ofici als casos d’ací, ni el CGPJ facilita el dret a la justícia de la querella argentina. Les excuses per a la prescripció demostren la manca de voluntat en les investigacions per part del poder judicial i la jerarquia catòlica.

Tant el negoci com la repressió patriarcal contra les dones i la infància, ha canviat segons les circumstàncies socials i culturals de cada època i lloc. La llei del silenci que es va practicar durant el s. XX ha sigut substituïda pel negacionisme d’una trama criminal, que ofén a les víctimes i a qualsevol persona que defensen els Drets Humans, no com una etiqueta, sinó com uns valors interioritzats.

L’expugne de documentació clínica, o l’evolució de protocol durant el part, són una excusa freqüent per a ocultar documents a les víctimes. Les mares biològiques no han trobat pràcticament cap document clínic d’aquests bebés, en canvi sí sobre els seus altres fills/as que han tingut abans o després.

La definició de crim d’Estat de lesa humanitat no val únicament per a l’època de la postguerra. També en dècades següents. De forma secreta però coordinat. Investigar i contrastar el passat pot ajudar a construir un futur més respectuós amb els drets humans.

Adopcions il·legals amb aparença de legalitat: Fins a 1987 l’adopció era privada, no hi havia control estatal. Però en milers de casos il·legal segons el codi penal d’aquella època i l’actual. La diferència entre la tradició catòlica i altres països amb casos de desaparicions forçades de menors, és el secretisme. Igual que en Irlanda, Mèxic, Argentina, Xile, França, el secretisme i el silenci ha sigut la seua garantia per a perpetuar la impunitat. Donant l’aparença de legalitat, com si tot foren adopcions consentides per les mares biològiques que no poden fer-se càrrec econòmicament.

Per tant, no és admissible el terme “irregularidades” emprat pels negacionistes de la trama. Per exemple: si una matrona o un zelador va signar un certificat de naixement o defunció de nou nascut, no és una irregularitat, sinó una falsedat de dades en document oficial

reiterada en el temps per les mateixes persones. I encara que fóra signada pel ginecòleg, als casos on es demostra dita falsedat.

Delictes econòmics: Considerant que les adopcions sempre foren gratuïtes al Codi Civil. I els testimonis dels pares registrats falsament, es contradiuen amb els testimonis de les mares biològiques que no varen rebre diners. Queda clar que són delictes econòmics per venda de menors d'edat, per part de la trama criminal.

La falsedat de dades en document oficial demostrada judicialment en 2018, i ratificada pel "Tribunal Supremo" en 2020, confirma el caràcter no clandestí, però sí secret de la presumpta trama criminal. Ja que és impossible repetir els mateixos patrons de comportament a escala interprovincial i internacional, sense els responsables dels arxius institucionals on consta el nom autèntic.

Queda pendent investigar a molts arxius públics i privats sobre el tràfic de menors dins de l'Estat i en altres països, sovint amb les mateixes institucions eclesiàstiques implicades directament.

Una reflexió compartida amb algunes víctimes és que els sectors més democràtics de l'església cristiana, o bé no tenen cap contacte amb la jerarquia catòlica, o bé lluiten per aconseguir un relleu generacional que signifiqui una interiorització dels valors ètics, per damunt dels interessos econòmics com a organització jeràrquica que encara es lucra amb l'educació privada, concertada i fins i tot pública, o els geriàtrics. Però actualment la jerarquia catòlica no està disposada a desclassificar documents abans de la mort de les víctimes, per tal d'aclarir tots els casos que ells molt bé coneixen gràcies als seus arxius.

És possible construir una societat plenament democràtica, mentre les institucions implicades mantenen privilegis i impunitat? És igual la justícia per a qualsevol classe social?

Cal imitar als països europeus que penalitzen el negacionisme del genocidi feixista al segle XX? O anem a perpetuar els seus privilegis i impunitat, minimitzant els fets?

6. BIBLIOGRAFIA

A3, ANTENA 3. “Final_Especial niños robados, Espejo público” Madrid: Antena 3, 2012-9-26. Fragment del programa disponible a: <https://youtu.be/UBTr8WTsSkQ>

A3, ANTENA 3. “¿Quién sabe dónde está mi hijo?”. Madrid: Antena 3, 2011-3-7. Reportatge disponible a: <https://youtu.be/THN72uig-A8>

ABC. “Una madre encuentra a su bebé robado 44 años después”. Valencia: ABC, 2013-6-18. Disponible a: <https://www.abc.es/sociedad/20130618/abci-encuentra-bebe-robado-201306181628.html>

ACEBO FORTES, Lidia. *Diario a mi hijo, ya hombre: un hecho real de bebé robado*. Madrid: Vive libro, 2017.

ACNUR. Instrumentos del Estado de derecho para sociedades que han salido de un conflicto. Comisiones de la verdad. ONU, 2006. Disponible a: <https://www.ohchr.org/documents/publications/ruleoflawtruthcommissionsp.pdf>

AEPD. Comparecencia del director de la Agencia Española de Protección de Datos en el Senado. Madrid: Senado, 2014. Disponible a: https://www.senado.es/legis10/publicaciones/pdf/senado/ds/DS_C_10_292.PDF

AFP, AGENCIA FRANCE PRESSE. “Hallan los restos de 215 niños en un colegio de Canadá donde hubo un antiguo internado”. Madrid: El Mundo, 2021-5-29. Noticia disponible en: <https://www.elmundo.es/internacional/2021/05/29/60b23349e4d4d8b9168b4595.html>

AG, AUSTRALIAN GOVERNMENT. *Superar la desventaja indígena*. Australia: Comisión de Productividad del Gobierno, 2020. Informes disponible a: <https://www.pc.gov.au/research/ongoing/overcoming-indigenous-disadvantage>

AGULLÓ DÍAZ, María del Carmen. *La educación de la mujer en el franquismo y su evolución en Valencia (1951-1970)*. Universitat de València, 1993. Tesis disponible a: <https://roderic.uv.es/handle/10550/73632>

AHRC, AUSTRALIAN HUMAN RIGHT COMMISSION. *Informe de la investigación nacional sobre la separación de los niños aborígenes e isleños del estrecho de Torres de sus familias, abril de 1997*. Australia: AHRC, 1997. Informe disponible a: <https://humanrights.gov.au/our-work/bringing-them-home-preliminary>

AI, AMNISTÍA INTERNACIONAL. *Ley de Amnistía de 1977, una excusa que dura 40 años*. Madrid: Amnistía Internacional, 2017. Article disponible a: <https://www.es.amnesty.org/en-que-estamos/noticias/noticia/articulo/ley-de-amnistia-1977-una-excusa-que-dura-40-anos/>

AI, AMNISTÍA INTERNACIONAL. *Tiempo de verdad y de justicia: Vulneraciones de Derechos Humanos en los casos de Bebés robados*. Madrid: Amnistía Internacional, 2021. Informe disponible a: <https://amnistia.org.mx/contenido/index.php/tiempo-de-verdad-y-de-justicia-vulneraciones-de-derechos-humanos-en-los-casos-de-bebes-robados/>

AI, AMNISTÍA INTERNACIONAL. “España: Poner fin al silencio y a la injusticia. La deuda pendiente con las víctimas de la Guerra Civil y del régimen franquista”. Madrid: AI, 2005. Informe disponible a: https://todoslosnombres.org/sites/default/files/documento3_0.pdf

AI, AMNISTÍA INTERNACIONAL. “Víctimas de la Guerra civil y el régimen franquista: el desastre de los archivos, la privatización de la verdad”. Madrid: AI, 2006. Informe disponible a: <https://aricomemoriaaragonesa.files.wordpress.com/2009/03/amnistia-internacional-victim-as-de-la-guerra-civil-y-el-regimen-franquista1.pdf>

ALBERCH I FUGUERAS, Ramón. *Arxius, memòria i drets humans*. Universitat de Girona, 2015. Tesi disponible a: [handle/10803/404061](https://hdl.handle.net/10803/404061)

ANABAD. Jornades de debats “El papel de los archivos en la defensa de los Derechos Humanos”. Madrid: ANABAD, 2014. Conferències disponibles a: https://www.youtube.com/results?search_query=El+papel+de+los+archivos+en+la+defensa+de+los+Derechos+Humanos

AN, AUDIENCIA NACIONAL. *Sala de lo Contencioso Administrativo, recurso 199/2006*. Madrid: Audiencia Nacional, 2007-10-10. Sentència disponible a: <http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/dc04406d2abac3b4/20071129>

AN, AUDIENCIA NACIONAL. *Auto Juzgado Central de Instrucción nº 5. Proceso ordinario 53/2008 E*. Madrid: Audiencia Nacional, 2008. Disponible a: <https://cdn.20m.es/adj/2008/11/18/1264.pdf>

ANDRÉS DÍAZ, Rosana de; SIERRA RODRIGUEZ, Javier. *La función de archivo y la transparencia en España*. Madrid: Universidad Complutense, 2018. Disponible en: <https://eprints.ucm.es/id/eprint/49605/1/LIBRO%202018%20LA%20FUNCI%C3%93N%20DE%20ARCHIVO%20Y%20LA%20TRANSPARENCIA.pdf>

APM, AUDIENCIA PROVINCIAL DE MADRID. Sentencia nº 640/2018. Disponible a: <https://ep00.epimg.net/descargables/2018/10/08/a669a5243cb0294a0c34bb5b65be9771.pdf>

ARMENGOU, Montse; BELIS, Ricard. “Torneu-me el meu fill”. Barcelona: TV3, 2012. Documental disponible a: <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/trilogia-sobre-la-infantesa-com-a-victima-del-franquisme/torneu-me-el-fill/coleccio/2190/3473850/>

ARMH, ASOCIACIÓN PARA LA RECUPERACIÓN DE LA MEMORIA HISTÓRICA. “La ARMH pide a Sánchez que negocie con el Papa la apertura de los archivos vaticanos del franquismo”. Madrid: ARMH, 2020-10-20. Disponible a:

<https://memoriahistorica.org.es/la-armh-pide-a-sanchez-que-negocie-con-el-papa-la-apertura-de-los-archivos-vaticanos-del-franquismo/>

BAEZA MURCIA, Francisco Ivan. El papel de los archivos en la defensa de los Derechos Humanos y la memoria histórica. Universidad Murcia, 2017. Treball de Fi de Grau disponible a: <http://hdl.handle.net/10201/54311>

BAHAMONDE MAGRO, Ángel. “Conferencia sobre la trama criminal de los bebés robados”. *IV Jornadas sobre Mujer Cultura y Pensamiento durante la II República*. Madrid: Universidad Carlos III, 2016-10-24. Conferència disponible a: <https://media.uc3m.es/video/magic/7snmhkh6vxssg4kc4g8wokks4gw8c00>

BALLESTEROS DE LOS RÍOS, María. Reclamación de filiación materna frustrada por no ser practicada la prueba biológica esencial y adopción declarada nula por asentimiento prestado con antelación al parto: comentario a la STS de 21 de septiembre de 1999. *Derecho privado y Constitución*. 1999, nº 13, p. 37-80. Disponible a: <http://www.cepc.gob.es/publicaciones/revistas/revistaselectronicas?IDR=7&IDN=387&IDA=10077>

BARBER BURUSCO, Soledad. JIMENO ARANGUREN, Roldán. *Niños desaparecidos, madres silenciadas*. Valencia: Tirant lo blanch, 2017.

BBC. “Fuimos pequeños esclavos”. Londres: BBC, 2018-2-11. Disponible a: https://www.bbc.com/mundo/noticias-internacional-42987160?SThisFB&fbclid=IwAR3TtHzk68rkHo_NdwkJ2gCBx6mWk7jPN4rCqgH-Ba1IwhfKriL-0wbDk7k

BBC. “Lavanderías de las Magdalenas: las monjas irlandesas no piden perdón”. Londres: BBC, 2014-10-12. Noticia disponible a: https://www.bbc.com/mundo/noticias/2014/10/141002_abusos_monjas_irlandesas_finde_dv

BEBÉS ROBADOS ARAGÓN. Canal you tube d’entrevistes: “Bebés robados”. 2019. Disponible a: <https://www.youtube.com/channel/UCJhaIBEqh7syzzW8jkYrWOO/videos>

BOARINI, Silvia. “Las "generaciones robadas" de Australia no son un capítulo cerrado”. EEUU: Agencia de Noticias Truthout, 2015-6-20. Disponible a: <https://truthout.org/articles/australia-s-stolen-generations-not-a-closed-chapter/>

BOE. Ley 20/2015, de 29 de julio, de modificación de la Ley 10/2001, de 13 de julio, de archivos y documentos. Catalunya: DOGC, 2015. Disponible a: <https://www.boe.es/eli/es-ct/l/2015/07/29/20>

BOE. “Ley 13/2019, de 25 abril, sobre los menores robados en la Comunidad Autónoma de Canarias”. Disponible a: <https://www.boe.es/eli/es-cn/l/2019/04/25/13>

BOE. “Ley 16/2020, de 22 de diciembre, de la desaparición forzada de menores en Cataluña”. Disponible a: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2021-463

BOSCH, Xavier. “Entrevista a Enrique Vila Torres”. Barcelona: TV3, *Àgora*, 2012-10-08. Disponible a: <https://www.ccma.cat/tv3/alcarta/agora/agora-08102012/video/4278870/>

BUENO, María. *Bebés robados desde 1936: buscando la verdad, la justicia y la reparación*. Granada: Asociación Alumbra-Junta de Andalucía, 2018.

CADENA SER. “Quitarle el polvo a la memoria. La situación de los archivos españoles.” Madrid: Cadena Ser, 2018-12-16. Reportatge disponible a: <https://play.cadenaser.com/audio/001RD010000005329647/>

CANAL SUR. “Quique Huelva bebés robados”. Andalucía: Canal Sur, *La tarde, aquí y ahora*, 2012. Entrevista disponible a: https://youtu.be/_JQ5xI5VlrE

CANTERO, Antonia. “Afectados de Bebés robados Antonia Cantero busca 1970 y 1971 Mª Carmen Lorente y Alfonso Cardenas”. Andalucía: Bebesrobadoshuelva, 2015-10-29. Disponible a: <https://youtu.be/R5X80MCtcIg>

CARRERAS FONT, Núria. Arxivers sense fronteres, l’activisme al rescat de la memòria i la justícia. Associació d’Arxivers Valencians. *Revista d’Arxius*. 2017, n° 16, p. 35-40.

CASTÓN BOYER, Pedro; OCÓN DOMINGO, José. Historia y sociología de la adopción en España. Madrid: *Revista internacional de sociología*. 2002, vol. 60, n° 33, p. 173-209. Disponible a: <https://doi.org/10.3989/ris.2002.i33.734>

CEJFE. “Accés a arxius, església i memòria”. A: *Una estratègia catalana davant la desaparició forçada de menors: jornada científica (19 de desembre 2019)*. Tarragona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, 2019. Debat disponible a: <http://cejfe.gencat.cat/ca/publicacions/materials-espais-actualitat/desaparicio-forcada>

CELESTINA SOUTO, Luz. *Ficciones sobre la expropiación de menores en el régimen franquista y la apropiación de menores en la dictadura Argentina: el exterminio ideológico y sus consecuencias en la narrativa actual*. Universitat de València, 2015. Tesi disponible a: <http://hdl.handle.net/10550/42810>

CIA, CONSELL INTERNACIONAL D’ARXIUS. *Codi ètic*. París: CIA, 1996. Disponible a: <https://www.ica.org/es/ica-codigo-de-etica>

CIA, CONSELL INTERNACIONAL D’ARXIUS. Principios básicos sobre el papel de Archiveros y Gestores de documentos en la defensa de los Derechos Humanos. París CIA, 2016. Disponible a: <https://www.ica.org/es/principios-basicos-sobre-el-papel-de-archiveros-y-gestores-de-documentos-en-la-defensa-de-los>

COMISIÓN DE LA VERDAD SOBRE EL FRANQUISMO. Web disponible a: <https://comisionverdadfranquismo.com/>

CONGRESO DIPUTADOS. “Proposición de Ley sobre los bebés robados en el Estado español”. Madrid: *Boletín Oficial de las Cortes Generales. Congreso de los Diputados. XIV Legislatura. Serie B: Proposición Ley 122/000039*. 2020-3-6. N°. 65-1. Disponible a: http://www.congreso.es/public_oficiales/L14/CONG/BOCG/B/BOCG-14-B-65-1.PDF

CONGRESO DIPUTADOS. “Proposición de Ley de reconocimiento y protección integral a las víctimas del franquismo y de la memoria democrática del Estado español (622/000019)”. Madrid: *Boletín Oficial de las Cortes Generales. Senado. XIV Legislatura*. 2020-5-28. Nº. 50. Disponible a:

http://www.congreso.es/public_oficiales/L14/SEN/BOCG/2020/BOCG_D_14_50_445.PDF

CORONADO SOPEÑA, Nuria. “Uno de los menores robados durante el franquismo logra inscribirse en el Registro Civil con su identidad real”. Madrid: público.es, 2020-10-10. Noticia disponible a:

<https://www.publico.es/sociedad/ninos-robados-menores-robados-franquismo-logra-inscribirse-registro-civil-identidad-real.html>

CRUCES BLANCO, Esther. Documentos de una crisis eclesiástica: sacerdotes y abusos sexuales. Salamanca: *Archivamos. Boletín ACAL*. 2019, nº 113, p. 22-24.

CRUCES BLANCO, Esther. Bebés robados, documentos perdidos. Salamanca: *Archivamos. Boletín ACAL*. 2012, nº 84, p. 5-8.

CRUZ MUNDET, José Ramón. El derecho de acceso a la documentación pública. *Bilduma. Revista del Servicio de Archivo del Ayuntamiento de Errenteria*, 1988, nº 2, p. 107-120. Disponible a: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7178000>

CTBG. Resolución 713/2019. Madrid: Consejo Transparencia y Buen Gobierno, 2020-1-9. Disponible a:

<https://consejodetransparencia.buscador.gob.es/search/ctransp/?q=bebes+robados&filter=p>

DE MIGUEL, Rafael. “El Gobierno de Irlanda pide perdón a miles de madres solteras y víctimas de orfanatos”. Madrid: El País, 2021-1-13. Disponible a:

<https://elpais.com/internacional/2021-01-12/el-gobierno-de-irlanda-pide-perdon-a-miles-de-madres-solteras-y-victimas-de-orfanatos.html>

DEFENSOR DEL PUEBLO. *Recomendación: sustracción de menores (bebés robados), banco de ADN nacional y realización de pruebas de ADN gratuitas para las víctimas*. Madrid: Defensor del Pueblo, 2018-7-18. Disponible a:

<https://www.defensordelpueblo.es/resoluciones/sustraccion-de-menores-bebes-robados/>

DESBOIS, Juliette. “Pio XII frente al nazismo 1939-45: la cara oculta del Vaticano”. Paris: RTBF, 2017. Documental disponible a:

<https://portalpressindependent.wordpress.com/la-cara-oculta-del-vaticano/>

EITB. “Un funerario reconoce haber participado en la trama de bebés robados.” Bilbao: Euskal Irratia TeleBista, 2012-2-2. Noticia disponible a:

<https://www.eitb.eus/es/noticias/sociedad/detalle/816142/un-funerario-reconoce-haber-participado-trama-bebes-robados/>

EITB. “60 minutos: vidas robadas”. Bilbao: Euskal Irratia TeleBista, 2013-9-23. Reportatge disponible a: https://youtu.be/EdFsxJOD_Wk

EQUISOAIN AZCONA, Irantzu. *El robo de bebés: análisis de la problemática a la luz del derecho penal*. Universidad Pública de Navarra, Facultad Derecho, 2019. TFM disponible a: <https://hdl.handle.net/2454/32526>

ESTESO POVES, María José. “Afectadas por el robo de bebés piden en Madrid la apertura de los archivos”. Madrid: Diagonal, 2018-1-28. Noticia disponible a: <https://www.elsaltodiario.com/ninos-robados/afectadas-bebes-robados-manifestacion-madrid-archidiocesis>

ESTESO POVES, María José. “La hermana de Cospedal custodia datos de ADN de niños robados”. Madrid: Diagonal, 2011-10-10. Noticia disponible a: <https://www.elsaltodiario.com/hemeroteca-diagonal/hermana-cospedal-custodia-datos-adn-ninos-robados>

EUROPA PRESS. “La madre de una 'bebé robada' lleva a juicio a un laboratorio por errar en la prueba de ADN”. Madrid: El Confidencial, 2021-4-20. Noticia disponible a: https://www.elconfidencial.com/espana/2021-04-20/madre-bebes-robados-lleva-juicio-laboratorio-prueba-adn-hija_3042287/

EUROPA SUR. “Jueces para la Democracia critica el bloqueo a la causa de los crímenes del franquismo”. La Línea (Cádiz): Europa Sur, 2016-11-3. Noticia disponible a: https://www.europasur.es/lalineia/Jueces-Democracia-bloqueo-crimenes-franquismo_0_1078092955.html

FGE, FISCALÍA GENERAL DEL ESTADO. “Circular nº 2/2012, de 26 de diciembre, sobre unificación de criterios en los procedimientos por sustracción de menores recién nacidos”. Madrid: Fiscalía General del Estado, 2012-12-26. Disponible a: https://www.fiscal.es/memorias/estudio2016/CIR/CIR_02_2012.html

GÁLVEZ BIESCA, Sergio; GONZÁLEZ QUINTANA, Antonio; CASTRO BERROJO, Luis. *El acceso a los archivos en España*. Fundación Francisco Largo Caballero, Fundación 1º de Mayo, 2019. Disponible a: <https://1mayo.ccoo.es/f9d833e22a0c7b5f4fc5f2dfdb44c9e9000001.pdf>

GARCÍA DEL CID GUERRA, Consuelo. *Ruega por nosotras*. Granada: Algón, 2015.

GARCÍA, Ter. “El laboratorio negó hasta tres veces que María José fuera mi hija, y lo era”. Madrid: El Salto, 2020-2-11. Disponible a: <https://www.elsaltodiario.com/ninos-robados/laboratorio-nego-tres-veces-hija-bebes-robados-labsgenetics-mercedes-moya>

GARCÍA MUNDI, Carolina. “Martín Pallín: Los partidos de la derecha española tienen enquistados ties franquistas”. Madrid: Público, 2015-7-8. Noticia disponible a: <https://www.publico.es/politica/martin-pallin-partidos-derecha-espanola.html>

GARZÓN, Baltasar. *No a la impunidad: jurisdicción universal, la última esperanza de las víctimas*. Madrid: Debate, 2019

GENER BASALLOTE, José María; (et al.). La arqueología como instrumento metodológico en la investigación de los casos de sustracción de neonatos sin la autorización de los progenitores. Cementerio San José de Cádiz. Universidad de Sevilla. *Revista ROMULA. Seminario de Arqueología*. 2018. nº 17, p. 155-184. Disponible a: <https://www.upo.es/revistas/index.php/romula/article/view/3962>

GILI, Pilar. “Llegim, o kè?. Entrevistem Neus Roig. Autora de: No llores que vas a ser feliz El tràfic de nadons a Espanya.” *Radio Municipal de Castellterçol. Programa: LLegim o kè?*, 2019-3-21. Entrevista, disponible a: https://www.ivoox.com/llegim-oke-entrevistem-neus-roig-autora-de-no-llores-que-audios-mp3_rf_33565470_1.html

GONZÁLEZ DE TENA, Francisco. *Puentes de escarcha: sistemas de socialización de los internos en los hogares de auxilio social*. Madrid: UNED, 2007. Tesi disponible a: <http://e-spacio.uned.es/fez/view/tesisuned:CiencPolSoc-Fgonzalez>

GONZÁLEZ DE TENA, Francisco. “Ni más ni menos - La trama vasca de los niños robados”. Bilbao: EITB-Euskal Irratia TeleBista, 2012. Debat disponible a: <https://youtu.be/1zaA8mnromU>

GONZÁLEZ DE TENA, Francisco. No dejaremos el franquismo en paz: Amnesia injustificable. Madrid: *Viento sur*. 2013, nº 126, p. 37-42. Disponible a: https://vientosur.info/wp-content/uploads/spip/pdf/VS126_F_Gonzalez_Amnesia_injustificable.pdf

GONZÁLEZ DE TENA, Francisco. *Nos encargamos de todo. Robo y tráfico de niños en España*. Madrid: *Clave intelectual*, 2014. Presentació del llibre disponible a: <https://youtu.be/4bcB2moRCGU>

GONZÁLEZ DE TENA, Francisco. Los niños robados: experiencias, itinerarios y dificultades para la búsqueda de información y documentación. Madrid: *Boletín ANABAD*. 2014, tomo 64, nº 3, p. 129-136. Disponible a: <https://www.anabad.org/wp-content/uploads/2014/11/2014.3.pdf>

GONZÁLEZ DE TENA, Francisco. “Los niños robados: experiencias, itinerarios y dificultades para la búsqueda de información y documentación.” Madrid: Jornadas de ANABAD: *El papel de los archivos en la defensa de los Derechos Humanos y la memoria histórica*, 2014. Conferència disponible a: <https://youtu.be/06Jj0pQ1fy0>

GONZÁLEZ DE TENA, Francisco. “La investigación en archivos para esclarecer el robo de niños.” Tenerife: Archivo Municipal de Teguiise, 2017. Disponible a: https://youtu.be/esKGM_gMjhE

GONZÁLEZ QUINTANA, Antonio (et. al). *La alargada sombra del franquismo: naturaleza, mecanismos de pervivencia y huellas de la dictadura*. Madrid: Comares, 2019.

GONZÁLEZ QUINTANA, Antonio. Del derecho a saber al derecho a la verdad: el papel de los archiveros en la defensa de los derechos humanos. Sevilla: *Revista TRIA. Asociación de Archiveros de Andalucía*. 2016, nº 20, p. 257-270. Disponible a:

<https://www.archiverosdeandalucia.org/wp-content/uploads/2019/04/antonio-gonzalez-tria-20-11.pdf>

GONZÁLEZ QUINTANA, Antonio. *Políticas archivísticas para la defensa de los Derechos Humanos*. París: Consejo Internacional de Archivos, 2009. Disponible a: https://www.ica.org/sites/default/files/Report_Gonzalez-Quintana_ES.pdf

GÓMEZ, José Antonio. “Los delitos de lesa humanidad SÍ prescriben en España”. Madrid: Diario 16, 2018-10-26. Disponible a: <https://diario16.com/los-delitos-lesa-humanidad-prescriben-espana/>

GOÑI, Uki. *La auténtica Odessa: la fuga nazi a la Argentina de Perón*. Barcelona: Paidós, 2002.

GUILLÉN LORENTE, Carmen. *El patronato de protección a la mujer: prostitución, moralidad e intervención estatal durante el franquismo*. Universidad de Murcia, 2018. Tesi disponible a: <https://digitum.um.es/digitum/handle/10201/64539>

HEINEMANN, Isabel. “Niños robados por los nazis: las víctimas olvidadas”. Berlín: TV pública DW, 2020. Documental disponible a: <https://youtu.be/jD-21aqLoAk>

HERNÁNDEZ DEL CAMPO, Marimar. “El drama de los bebés robados”. Bilbao: Euskal Irrati Telebista, programa: 60 minutos, 2013. Documental disponible a: <https://youtu.be/8Z5XTEePgMo>

IBARRA i OLLÉ, Ricard. “Las comisiones de la verdad ¿es viable para España y las víctimas del Franquismo?”. Madrid: ANABAD, 2014. Conferència disponible a: <https://youtu.be/ZqNzLb00JVI>

IBARRA i OLLÉ, Ricard. Archivos, Verdad y justicia: una relación necesaria. Madrid: *Boletín de la ANABAD*. 2014, vol. 64, nº 3, p. 175-184. Disponible a: <https://www.anabad.org/wp-content/uploads/2014/11/2014.3.pdf>

INTCF. *Informe de la actividad pericial y científica desarrollada por los Servicios de Biología del INTCF con respecto a la prueba de ADN en la investigación de adopciones irregulares y sustracción de recién nacidos en España*. Madrid: Instituto Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses, 2017-5-23, p. 27-39. Informe disponible a: https://www.mjusticia.gob.es/es/ElMinisterio/OrganismosMinisterio/Documents/1292428944758-Memoria_de_la_Comision_Nacional_para_el_Uso_Forense_del_ADN_Actividades_20162017.PDF

IZAGUIRRE, Inés. *Lucha de clases, guerra civil y genocidio en la Argentina, 1973-1983: antecedentes, desarrollo, complicidades*. Buenos Aires: Eudeba, 2009. Disponible a: http://biblioteca.clacso.edu.ar/Argentina/iigg-uba/20110713051412/lucha_de_clases_guerra_civil_y_genocidio_en_la_argentina.pdf

JUNQUERA, Natalia. "La Fiscalía del Estado se compromete a investigar una denuncia por 58 posibles casos de robo de bebés." Madrid: El País, 2021-1-5. Disponible a: <https://elpais.com/sociedad/2021-01-05/la-fiscalia-del-estado-admite-a-tramite-una-denuncia-por-58-posibles-casos-de-robo-de-bebes.html>

JUNQUERA, Natalia; DUVA, Jesús. "Yo no renuncié a mi hija, me la quitaron". Madrid: El País, 2011-5-29. Reportatge d'investigació periodística disponible a: https://elpais.com/diario/2011/05/29/domingo/1306641160_850215.html

LACROIX-RIZ, Annie. "Pio XII frente al nazismo". Universitat de París, 2018. Entrevista disponible a: <https://youtu.be/Kg3ossqO9BM>

LINS, Ulrich. *La danĝera lingvo: studo pri la persekutoj kontraŭ esperanto*. Moscú: Progreso, 1990.

LÓPEZ LÓPEZ, Pedro. El mito de la neutralidad en Biblioteconomía y Documentación. *Educación y biblioteca*. 2008, nº 166, p. 62-69. Disponible a: <http://hdl.handle.net/10366/119546>

LÓPEZ LÓPEZ, Pedro. "Los Archivos: garantes de derechos y de protección de la memoria histórica". Madrid: Jornadas de ANABAD *El papel de los archivos en la defensa de los Derechos Humanos y la memoria histórica*, 2014. Conferència disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=K4zpBnaVH-c>

MARCO, Lucas. "Gobiernos de PP y PSOE se han opuesto en cuatro ocasiones a ratificar la Convención de la ONU que permitiría juzgar las torturas de la policía franquista". Madrid: eldiario.es, 2019-6-12. Disponible a: https://www.eldiario.es/comunitat-valenciana/pp-soe-gobierno-convencion-onu-franquismo_1_1509930.html

MÉNDEZ RUIZ, Ashley M. Sustracción y tráfico de neonatos en España: casos de violencia obstétrica física y psicológica hacia las mujeres. Universidad Autónoma de Madrid, 2019. Disponible a: https://www.academia.edu/38620774/Sustracci%C3%B3n_y_tr%C3%A1fico_de_beb%C3%A9s_en_Espa%C3%B1a_casos_de_violencia_obst%C3%A9trica_f%C3%ADsica_y psicol%C3%B3gica_hacia_las_mujeres

MILLARET LORÉS, Eulàlia. *La calificación del secuestro de menores durante el Franquismo como crimen contra la humanidad y la lucha contra su impunidad en el Estado español*. Universitat de Barcelona, 2013. TFM disponible a: http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/55666/1/Millaret_Lores_Eulalia.pdf

MORALES, Antonio. "Entrevista al Fiscal Jefe de la Audiencia de Málaga". Málaga: canal you tube "nrobados", 2011. Disponible a: https://youtu.be/4YYzED_TkFk

MORALES, Clara. "Baltasar Garzón: La Ley de Amnistía nunca estuvo pensada para los crímenes franquistas". Madrid: infolibre.es, 2019-3-16. Disponible a: https://www.infolibre.es/noticias/cultura/2019/03/16/baltasar_garzon_ley_amnistia_nunca_estuvo_pensada_para_los_crmenes_franquistas_92948_1026.html

MORENO EGIDO, Álvaro. “Archivos en el Centro de la Memoria. Derecho a la Verdad, la Justicia y a la Reparación”. Segovia: *Encuentro por la Memoria Democrática*, 2021-5-20. Webinar disponible a: <https://youtu.be/qItuy8aaVAU>

MORENO, Rafael. “Bebés Robados Huelva logra que el Tribunal Supremo revise la sustracción de recién nacidos”. Huelva: *Diario de Huelva*, 2020-6-10. Disponible a: <https://www.diariodehuelva.es/2020/06/10/huelva-bebes-robados1/>

NUEVA TRIBUNA. “Conde-Pumpido reconoce "tramas" de robo de bebés”. Madrid: Nueva Tribuna, 2011-6-17. Noticia disponible a: <https://nuevatribuna.publico.es/articulo/sociedad/conde-pumpido-reconoce-tramas-de-robo-de-bebs/20110617193829056542.html>

NÚÑEZ DÍAZ-BALART, Mirta. *Mujeres caídas: prostitutas legales y clandestinas en el franquismo*. Madrid: Oberon, 2003.

ODFM, OBSERVATORI DE LES DESAPARICIONS FORÇADES DE MENORS. Web disponible a: <http://www.odfm.es/>

OLASO RUÍZ, María Julieta. «*Me gusta cuando callas...*» análisis de los sistemas represivos de Argentina y España y sus huellas a partir de la (re) construcción de la memoria democrática. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, 2016. Tesis disponible a: <https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/399305/TESI.pdf?locale-attribute=es>

ONU. *Convención sobre la imprescriptibilidad de los crímenes de guerra y de los crímenes de lesa humanidad*. 1968. Disponible a: <https://www.ohchr.org/SP/ProfessionalInterest/Pages/WarCrimes.aspx>

ONU. *Principios para la Protección y la Promoción de Derechos Humanos contra la Impunidad*. ONU, 2005. Disponible a: <http://www.derechoshumanos.net/normativa/normas/onu/lesahumanidad/2005-Principios-actualizados-lucha-contra-impunidad.pdf>

ONU. *Convención Internacional para la Protección de todas las Personas contra la Desaparición Forzada*. ONU, 2010. Disponible a: <https://www.ohchr.org/SP/ProfessionalInterest/Pages/ConventionCED.aspx>

ONU. *Informe del Grupo de Trabajo sobre las Desapariciones Forzadas o Involuntarias sobre su visita a España (23 a 30 de septiembre de 2013)*. ONU, 2013. Disponible a: <https://undocs.org/es/A/HRC/27/49/Add.1>

ONU. *Informe del Relator especial sobre desapariciones forzadas, Pablo de Greiff*. ONU, 2014. Disponible a: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=14216&LangID=E>

ONU. *Informe del Grupo de Trabajo sobre las Desapariciones Forzadas o Involuntarias acerca de las normas y políticas públicas para la investigación eficaz de las desapariciones forzadas*. 2020. Disponible a: <https://undocs.org/es/A/HRC/45/13/Add.3>

OVEJERO, Anastasio. *Trauma y memoria en las víctimas del franquismo: su transmisión a las siguientes generaciones*. Barcelona: El autor, 2020. Disponible a: <https://www.anastasio.ovejero.net/>

PASCUAL, Ana María. “Informe secreto del franquismo”. Madrid: Interviú, 2017. Disponible a: http://www.todoslosnombres.org/sites/default/files/interviu_20-11-2017.pdf

PE, PARLAMENT EUROPEU. *Recomendaciones a España sobre el tráfico de bebés*. 2017. Disponible a: <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/149253/1140098ES.pdf>

RABIDOUX, Greg. LENCINA, Mara. VILA TORRES, Enrique. *Bebés robados de España: el libro*. EEUU: ValMar Books, 2020.

RAMOS, Reyes. “Vidas robadas”. Madrid: TVE, *Crónicas*, 2010. Documental disponible a: <https://www.rtve.es/alacarta/videos/cronicas/cronicas-vidas-robadas/2092707/>

RAMOS, Reyes. “El patronato.” Madrid: TVE, *Crónicas*, 2018. Documental disponible a: <https://www.rtve.es/television/20180907/patronato/1793441.shtml>

RODRÍGUEZ, Rosa. “El tráfico de menores robados se prolongó en Canarias hasta 2001”. Santa Cruz de Tenerife: Canarias 7, 2018-11-15. Disponible a: <https://www.canarias7.es/sociedad/las-denuncias-por-robo-de-menores-en-canarias-llegan-hasta-el-ano-2001-BM5925715?ref=https%3A%2F%2Fwww.canarias7.es%2Fsociedad%2Fflas-denuncias-por-robo-de-menores-en-canarias-llegan-hasta-el-ano-2001-BM5925715>

ROIG PRUÑONOSA, Neus. *La búsqueda de la filiación biológica. La detención ilegal de recién nacidos y la usurpación de su identidad, en España en el periodo 1938-1996*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, 2016. Resum de la tesi a: <https://dialnet.unirioja.es/>

ROIG PRUÑONOSA, Neus. *No llores que vas a ser feliz. El tráfico de bebés en España: de la represión al negocio (1938-1996)*. Barcelona: Ático de los libros, 2018.

ROMÁN, Miguel. “La oscura historia de los niños robados”. Madrid: TVE, *Informe Semanal*, 2012-2-25. Disponible a: <https://www.rtve.es/alacarta/videos/informe-semanal/informe-semanal-oscura-historia-ninos-robados/1332684/>

ROMERO, Pablo. “El interés público prevalece sobre los intentos de ciertos descendientes de funcionarios de la dictadura, que buscan forzar a instituciones para que borren de investigaciones históricas aquellos nombres que les identifican como tales”. Madrid: Público, 2019-10-7. Informe de la Agencia Española de Protección de Datos, disponible a: <https://www.publico.es/sociedad/memoria-publica-represores-franquistas-homosexuales-no-derecho-olvido.html>

ROMERO, Vicente; SÁNCHEZ MAROTO, Maribel; JIMÉNEZ PONS, Susana. (et. al). “Los niños que robó Franco.” Madrid: TVE, *Informe Semanal*, 2008-12-6. Disponible a: <https://www.rtve.es/alacarta/videos/informe-semanal/informe-semanal-ninos-robados-del-franquismo-reclaman-su-memoria/356136/>

RUIZ CÁRDABA, Marisa. Tipología documental en la asistencia al parto y recién nacido. Estudio de las solicitudes de copia de dicha documentación referida al periodo 1975-1993. Madrid: *Boletín ANABAD*. 2014, tomo 64, nº 3, p. 137-174. Disponible a: <https://www.anabad.org/wp-content/uploads/2014/11/2014.3.pdf>

RUIZ CÁRDABA, Marisa. "Los niños robados: Experiencias, itinerarios y dificultades para la búsqueda de información y documentación". Madrid: Jornadas de ANABAD: *El papel de los archivos en la defensa de los Derechos Humanos y la memoria histórica*. 2014. Conferència disponible a: <https://youtu.be/4beysRWoiQY>

SALAZAR, Emilio J. “Hay casos resueltos de bebés robados, pero a puerta cerrada y a cambio de retirar la denuncia judicial”. Madrid: eldiario.es, 2018-5-20. Entrevista disponible a: https://www.eldiario.es/cv/Neus_Roig-bebes_robados_0_773422812.html

SÁNCHEZ CERVELLÓ, Josep (et. al). *Església i franquisme: de la col·laboració amb el franquisme al seu combat*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, 2017. Disponible a: <http://llibres.urv.cat/index.php/purv/catalog/book/273>

SANTIAGO HERNÁNDEZ, Alejandro. Buscando la familia: Familiares de bebés robados reclaman más facilidades para el acceso a los archivos. Salamanca: *Archivamos. Boletín ACAL*. 2018, nº 108, p.16-17.

SOSA TROYA, María. “Por qué Inés Madrigal encontró a su familia en un banco de ADN de EE UU y no en España”. Madrid: El País, 2019-7-11. Disponible a: https://elpais.com/sociedad/2019/07/11/actualidad/1562844896_073466.html

TAMARIT SUMALLA, Josep. Los límites de la justicia transicional penal: la experiencia del caso español. Madrid: *Política criminal*. 2012, vol. 7, nº 13, p. 74-93. Disponible a: <http://dx.doi.org/10.4067/S0718-33992012000100002>

TC, TRIBUNAL CONSTITUCIONAL. Sentencia TC 140/2018. Madrid: Tribunal Constitucional, BOE nº 22, 2019-1-25. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2019-957>

TS, TRIBUNAL SUPREMO. Sentencia TS 776/1999. Madrid: Tribunal Supremo, 1999-9-21. Sentència disponible a: <https://supremo.vlex.es/vid/-17746236>

TVE. “Ascensión a la espera del indulto, interviene Enrique Vila casos bebés robados”. Madrid: *La mañana de TVE*, 2017-7-28. Disponible a: <https://youtu.be/OPlx16kJiI>

TVE. “Encuentra a su familia biológica 44 años después. BEBES ROBADOS 28 MAYO 2013”. Valencia: TVE, 2013. Disponible a: <https://youtu.be/SyGk1mNPx4M>

VANYÓ VICEDO, Raquel. Niños robados: deberes pendientes para España en el acceso a la verdad, la justicia y la reparación. Universitat de València, 2019. Disponible a: <https://roderic.uv.es/handle/10550/71013>

VICENTE CASTRO, Noelia. Garantizando derechos: las familias de bebés robados tendrán derecho de acceso a los archivos. Salamanca: *Archivamos. Boletín ACAL*. 2019, nº 111, p. 22-24.

VIDAL ORUP, Vanessa Aurora. *Pobreza y discriminación: el caso de las esterilizaciones forzadas en los departamentos de Cusco y Huancavelica durante el periodo comprendido entre el año 1996 al 2000*. Universidad de Stockholm, 2018. Tesina disponible a: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1285151/FULLTEXT01.pdf>

VILA TORRES, Enrique J. “Adoptados, cómo buscar a nuestra familia biológica”. València: canal you tube, 2020-5-12. Disponible a: <https://youtu.be/uNmVuyLcRCM>

VILA TORRES, Enrique J. *Las cartas de un bastardo al Papa*. Sevilla: Algaida, 2019.

VILA TORRES, Enrique J. “Bebés robados: toda una vida buscándose”. Madrid: Congreso Diputados, 2018. Video disponible a: <https://youtu.be/ALnOPNCskMo>

VILA TORRES, Enrique J. *Hijos de otros dioses: guía práctica para hijos que buscan sus orígenes biológicos*. Córdoba: Arcopress-Almuzara, 2013.

VILA TORRES, Enrique J.; LEDESMA DEL BUSTO, Jaime; BERÁSTEGUI PEDRO-VIEJO, Ana. *Mediación familiar en búsqueda de orígenes: el encuentro con mi espejo biológico*. Madrid: Grupo 5, 2012.

VILA TORRES, Enrique J. *Bastardos: una experiencia personal y profesional, sobre madres e hijos que buscan*. Córdoba: Arcopress, Almuzara, 2010. (Annex p. 407-443)

VINYES, Ricard. *Irredentas: las presas políticas y sus hijos en las cárceles de Franco*. Barcelona: RBA, 2002.

VINYES, Ricard; ARMENGOU, Montse; BELIS, Ricard. *Els nens perduts del franquisme*. Barcelona: Ed. Proa-TV3, 2002. Sèrie de documentals disponibles a: <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/trilogia-sobre-la-infantesa-com-a-victima-del-franquisme/els-nens-perduts-del-franquisme-1a-part/coleccio/2190/5514354/>

ANNEX. ENTREVISTES

Formulari del comitè d'ètica de la UV d'autorització prèvia a les entrevistes:

Se solicita su autorización para participar en el proyecto de investigación titulado:..... Cuyo objetivo es ..... Consiste en: ..... Los beneficios que se esperan de este trabajo consistirán ... . El estudio se realizará desde .....(fecha).....hasta .....(fecha).... La participación en este estudio es totalmente voluntaria, si usted no desea participar en el estudio, no habrá ninguna consecuencia negativa para usted. En cualquier momento puede retirarse del estudio sin que ello tenga ninguna consecuencia. La respuesta es completamente anónima, por lo que no se dispondrá de ningún dato que pueda identificarle, en cualquier caso la información se tratará de acuerdo a la Ley Orgánica 15/1999 de Protección de datos de Carácter Personal, de 13 de diciembre (LOPD). Si tienen alguna pregunta sobre este proyecto de investigación, puede consultar en cualquier momento al Investigador:.....cuyo e-mail es:..... Si usted responde a las cuestiones que se le proponen, se entiende de forma tácita que ha comprendido el objetivo del presente estudio, que ha podido preguntar y aclarar las dudas que se le hubieran planteado inicialmente y que acepta participar en el estudio. Los investigadores le agradecen su valiosa participación en el presente estudio.

Annex 1. Preguntes als responsables d'arxius institucionals

- 1.- És una institució privada o pública?
- 2.- Existeix com a mínim un tècnic d'arxius, graduat o amb llicenciatura?
- 3.- Les condicions de llum, humitat, temperatura i estructurals del local són adequats per a la correcta conservació dels documents?
- 4.- L'arxiu disposa de suficient pressupost i personal per a la seua conservació?
- 5.- Quin nivell de descripció arxivística s'ha aconseguit? (inventari, catàleg, etc.)
- 6.- L'arxiu ha patit inundació, incendi o destrucció parcial del fons? Quin any va ser?
- 7.- Quina tipologia documental conserveu dels nascuts? (registres, certificats, etc.)
- 8.- Des de quin any es conserven dades registrades dels nascuts?
- 9.- Teniu constància que els fons de l'arxiu han estat esporgats?, quins criteris s'han seguit?, quin tipus de documents no es poden esporgar mai?
- 10.- Heu fet transferències documentals a altres institucions?, on es troben disponibles?
- 11.- Ha tingut vosté, entre els usuaris, persones o institucions buscant dades per al retrobament de infants? Quina tipologia documental han demanat?
- 12.- La institució s'ha vist implicada en alguna demanda judicial per no facilitar l'accés documental a les víctimes?

Podeu afegir lliurement comentaris sobre temes que no hem preguntat.

Annex 2. Preguntes a les associacions de recerques biològiques

1.- Considereu que hi ha patrons de comportament als arxius (falsedat, ocultació i destrucció) ajuden a perpetuar la impunitat de la presumpta trama criminal de les desaparicions forçades o involuntàries de menors?. De quin tipus?

2.- Quants retrobaments teniu a la vostra associació? Hi ha més retrobaments gràcies a l'ADN, o als arxius? La majoria dels retrobaments gràcies als arxius han sigut per via judicial per a accedir als documents, o no ha fet falta?

3.- Quins tipus de falsedat de dades o contradiccions heu trobat, i en quin tipus de documents (data naixement, causa de mort, cognoms, ADN, signatura no oficial, etc.)?

4.- Les causes de mort enregistrades de nounats que són clínicament impossibles com l'otitis, pot ser un tipus de contrasenya institucional per evitar les investigacions?

5.- Quan oculten documents amb l'excusa de patir un incendi, inundació, expurgue, pèrdua en mudança, heu pogut contrastar als arxius de bombers, o trobat duplicat en altres arxius?

6.- Quins arxius vos consta que han sigut destruïts per evitar investigacions? Quan?

7.- Quines garanties de no repetició, considereu encara necessàries?

1- major implicació de la Fiscalia General de l'Estat en la recerca arxivística.

2- llei estatal que obligue a tots els arxius a col·laborar més.

3- intervenció d'una comissió de l'ONU als arxius (protocol de Minnesota).

4- educar en l'ESO: ciència i drets sexuals i reproductius de la dona (DDHH).

5- proves dactilars per a identificar els nou nascuts, amb les mares biològiques.

6- reformar el Concordat amb el Vaticà, garantint l'accés en vida, als documents.

(Podeu triar diverses opcions, rectificar-les, i incloure altres)

8.- Segons el INTCF hi ha més mares buscant fills/es biològics, junt als seus germans/es, que fills/es buscant els seus orígens. És perquè molts falsos pares amagen la veritat?

9.- Tipus de documents probatoris trobats i en quins tipus d'arxius?, incloent arxius personals, sense dir noms de persones: rebuts de pagament, cartes entre monges i pares adoptants, fotos, bancs d'ADN, exhumacions, o, etc.

10.- Són freqüents els arxius amb documents deteriorats que no són llegibles, o mal catalogats?

11.- Ha estat útil el "Oficina de Apoyo a la Víctima" del Ministeri de Justícia? Per què?

Podeu afegir el que considereu sobre els temes que no hem tractat en aquesta entrevista.

Podeu escriure al correu jorgemoraguespenella@hotmail.com per ampliar dades al document "excel" de recopilació de casos, adreces d'associacions i bibliografia: <https://bibliografiabebesrobados.blogspot.com/>

Annex 3. Preguntes sobre la investigació acadèmica, jurídica o mediàtica

- 1.- Considereu que hi ha patrons de comportament als arxius (falsedat, ocultació i destrucció) ajuden a perpetuar la impunitat de la presumpta trama criminal de les desaparicions forçades o involuntàries de menors? De quin tipus?
- 2.- Hi ha més retrobaments gràcies a l'ADN, o als arxius? La majoria dels retrobaments gràcies als arxius han sigut per via judicial per a accedir als documents, o no ha fet falta?
- 3.- Com afecta l'expurgue, transferències sense rastre, condicions de llum, humitat, temperatura i estructurals dels locals, o manca de catalogació dels arxius relacionats amb aquesta trama criminal (arxius clínics, eclesiàstics, cementiris, registre civil...)?
- 4.- Per què registraven causes de mort com l'otitis, sabent que no eren creïbles, clínicament? potser una contrasenya per a ocultar documents probatoris?
- 5.- Els arxius del "Patronato de Protección a la Mujer" i AEPA, han sigut útils per als retrobaments familiars?
- 6.- Hi ha jurisprudència contra empreses d'ADN amb proves falsificades (Genòmica, etc)?
- 7.- Quina controvèrsia hi ha després de l'informe de l'Institut Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses (INTCF) en 2017? Hi ha informe públic de l'exhumació a Cádiz, 2018?
- 8.- Per què l'INTCF no va recopilar en 2017 totes les proves d'ADN, per exemple dels casos de retrobaments que demostren detenció il·legal?. ¿Com garantir la correcta coordinació de tots els bancs d'ADN, segons la llei estatal sobre bebés robats?
- 9.- Existeix cap document oficial (original o còpia) signat per mares solteres als casos d'adopcions no consentides?. O eren documents falsos, per a evitar les denúncies?

Subgrup de preguntes jurídiques:

- 10.- L'anul·lació del principi de justícia universal al Congrés dels Diputats en 2014, com afecta la querrela argentina contra els crims del franquisme?
- 11.- Quina llei va permetre (suposadament) als metges, no mostrar el bebé "mort" als pares?
- 12.- El jutge que volia processar a Mª Gómez Valbuena, va citar a 20 ginecòlegs, però per què només va prosperar el cas del Dr. Eduardo Vela Vela?
- 13.- Els arxius de la maternitat Santa Cristina (Madrid) foren suposadament destruïts, però ha sigut denunciats?, hi ha sentència?.
- 14.- En la p. 29 de la sentència, Audiència Provincial de Madrid, nº 640/2018, disponible a: <https://ep00.epimg.net/descargables/2018/10/08/a669a5243cb0294a0c34bb5b65be9771.pdf> el Dr. Eduardo Vela va dir que la legislació li autoritzava a cremar l'arxiu de la clínica. A quina llei es refereix exactament?, és això cert?.
- 15.- Com fer efectives les recomanacions de l'ONU i el Parlament Europeu, de fer front a l'article 1.6 del Concordat amb el Vaticà?, hi ha jurisprudència per a resoldre-ho?

16.- Quins passos consideres que falten per a complir amb les garanties de no repetició?

17.- Seria possible que el codi penal espanyol s'adapte al conveni de l'ONU de 1968 sobre imprescripció de crims de lesa humanitat, que va signar el president J.L.Rodríguez Zapatero en octubre de 2004?

18.- Quins objectius concrets i avenços ha realitzat la “Comisión de la Verdad sobre el Franquismo” respecte al tràfic de menors? i el ODFM? hi ha cap arxiver/a dins?

19.- Quina jurisprudència hi ha sobre les contradiccions entre la protecció de dades i la transparència als arxius, respecte a l'accés als arxius, de víctimes amb cognoms canviats?

-Podeu afegir el que considereu sobre els temes que no hem tractat en aquesta entrevista:

-Podeu escriure al correu jorgemoraguespenella@hotmail.com per ampliar dades al document “excel” de recopilació de casos, adreces d'associacions i bibliografia: <https://bibliografiabebesrobados.blogspot.com/>

Annex 4. Selecció de respostes

ASOCIACIÓN VÍCTIMAS CONTRA LA IMPUNIDAD DE LAS DESAPARICIONES INFANTILES EN TODO EL ÁMBITO NACIONAL (AVIDNA)

1.- ¿Consideras que los patrones de comportamiento a los archivos (falsedad, ocultación y destrucción) ayudan a perpetuar la impunidad de la presunta trama criminal de las desapariciones forzadas o involuntarias de menores?

Respuesta: Como madre, víctima e investigadora del robo de dos de mis hijos, en diferentes partos, no me cabe duda de que no hay “presunción” en cuanto a la existencia de una TRAMA y la ocultación y manipulación de toda la documentación relacionada con todos y cada uno de los robos es un esfuerzo que hoy, se sigue cometiendo en la actualidad para perpetuar la impunidad.

2.- ¿Cuántos reencuentros tenéis en vuestra asociación? ¿Hay más reencuentros gracias al ADN, o los archivos? La mayoría de los reencuentros gracias a los archivos han sido por vía judicial para acceder a los documentos, o no ha hecho falta?

Respuesta: Ha habido cuatro reencuentros con evidencias documentales pero, la burda manipulación de los perfiles genéticos, no permite acreditarlo judicialmente. Para las víctimas de bebés robados, la última frontera que nos encontramos, es la prueba del ADN y, aquello que no pueden falsificar, hay que “controlarlo” que es lo que están haciendo actualmente.

3.- ¿Qué tipos de falsedad de datos o contradicciones ha encontrado, y en qué tipo de documentos (fecha nacimiento, causa de muerte, apellidos, ADN, firma no oficial, etc.)?

Respuesta: Toda la documentación relacionada con el robo de nuestros hijos, es: el legajo de aborto, el certificado de fallecimiento, del Registro Civil, omisión de información como fecha de nacimiento y fallecimiento, el estado civil de las madres, que un celador del hospital sea el que presenta la documentación en el Registro Civil en multitud de casos y siempre ese mismo celador. Las inhumaciones en cementerios cuyos registros desaparecen, niños que no aparecen enterrados, otros figuran enterrados en dos sitios diferentes, las historias clínicas, con multitud de tachaduras, omisiones, pruebas médicas realizadas con fechas posteriores al fallecimiento, historias clínicas asignadas a fetos que a penas han vivido minutos y que posteriormente no aparecen, pruebas de APGAR con distintas valoraciones, fotocopias de los documentos con tapados de información, informes de perfiles genéticos manipulados, etc.

4.- Las causas de muerte registradas de recién nacidos que son clínicamente imposibles como la otitis, ¿puede ser un tipo de contraseña institucional para evitar las investigaciones?

Respuesta: La otitis, la anoxia, la distocia social y otras, eran las causas de muerte eran diagnósticos habituales pero la marca que aparece en distintos documentos y que es más probable que fuera una contraseña es, la cruz potenziada que es una cruz con seis trazos.

5.- Cuando se ocultan documentos con la excusa de sufrir un incendio, inundación, expurgo, pérdida en mudanza, ¿habéis podido contrastar los archivos de bomberos, o encontrado duplicado en otros archivos?

Respuesta: En algunos casos en los que niegan que existan documentos, a veces hemos conseguido encontrar algunos pero en ningún caso se ha podido acreditar que hubieran sufrido incendios ni inundaciones. Lo que sí hemos podido ver es el mal estado de conservación y las malas condiciones en las que mantienen documentos de legajos de aborto en el Registro de Cádiz en el que estaban tirados por el suelo.

6.- ¿Qué archivos os consta que han sido destruidos para evitar investigaciones? ¿Cuándo?

Respuesta: No podemos acreditar ninguno pero si han salido noticias en algunos periódicos en los que se hablaba de expurgo de documentos.

7.- ¿Qué garantías de no repetición, considere aún necesarias?

1- mayor implicación de la Fiscalía General del Estado en la búsqueda archivística.

Respuesta: La FGE nunca ha tenido intención de colaborar con nuestros casos como bien demostró con la Circular 2/2012 con su unificación de criterios y dispersión por las Fiscalías provinciales en lugar de crear una Fiscalía especial donde se centralizarán todas las denuncias.

2- ley estatal que obligue a todos los archivos a colaborar más.

Respuesta: Las Proposiciones de Ley presentadas por la asociación AVIDNA ante siete Parlamentos autonómicos y ante el Parlamento Europeo, pedimos de forma expresa el reconocimiento como “víctimas” que es la premisa que abriría las puertas a todas las demás peticiones que solicitamos.

3- intervención de una comisión de la ONU a los archivos (protocolo de Minnesota).

Respuesta: En el Convenio de 1907, la Cláusula Martens reconoce como imprescriptibles los crímenes de Desaparición Forzada para todos los Tribunales Internacionales y aunque el país no hubiera firmado esos acuerdos. El Protocolo de Minnesota establece que, ante las Desapariciones Forzadas, el Estado, no puede ser “Juez y parte” y por tanto no puede resolver crímenes de lesa humanidad cometidos dentro de su territorio nacional por funcionarios del propio Estado. La petición registrada de Comisión, solicitada por AVIDNA ante el Congreso de los Diputados en 2016 fue desestimada por los Grupos de la Cámara de entonces y consistía en una Comisión de Investigación con Comisión de Bioética que hubiera expuesto todas las evidencias de falsedad documental.

4- educar en la ESO: ciencia y derechos sexuales y reproductivos de la mujer (DDHH).

Respuesta: Una de las reivindicaciones previas para que no se vuelvan a cometer estos crímenes es la educación en DDHH y el derecho humano inherente a la mujer es el de ser

madre, independientemente del estado civil de la mujer ya que el derecho Natural es anterior a cualquier otro derecho.

5- pruebas dactilares para identificar los recién nacidos, con las madres biológicas.

Respuesta: Las huellas plantares que consiguió implantar el doctor Garrido Lestache para identificar a los recién nacidos con la madre biológica, en los casos de bebés robados, también eran alteradas como hemos podido acreditar muchas madres. Hoy en día, esas huellas son complementarias a otras evidencias biológicas y, en último caso, estarían las de ADN.

6- reformar el Concordato del Vaticano, garantizando el acceso en vida, a los documentos. (Puede elegir varias opciones, rectificarlos, e incluir otros)

Respuesta: Todos los Países tienen Concordatos con la Santa Sede, en el nuestro que era y es un país en el que se acuñó el término “Nacional Catolicismo” por la estrecha relación que había con la “Iglesia Española”, los archivos están todos digitalizados como nos confirmó durante la reunión que tuvimos con el Presidente de la Conferencia Episcopal, el Sr. Tamayo. Por supuesto que se deberían revisar el Concordato y máxime ahora que hay un Papa que está realizando una profunda reforma y que no protege a los religiosos o religiosas que hayan cometido crímenes como los pederastas o los que hayan traficado con niños, esta afirmación nos la hizo durante la Audiencia privada que concedió el Papa Francisco a AVIDNA el 30 de agosto de 2019.

8.- Según el INTCF hay más madres buscando a sus hijos/as biológicos, junto a sus hermanos/as, que hijos/as buscando sus orígenes. ¿Es porque los padres falsos ocultan la verdad?

Respuesta: El INTCF sabe perfectamente cual es la causa de que haya más familiares que buscan a sus hijos que hijos buscando a sus padres. Uno de los motivos por los que nuestros casos son crímenes de lesa humanidad es por que fueron cometidos por funcionarios del Estado , amparados por el Estado y perpetuados y ocultados por el Estado más allá de la dictadura y hasta fechas demasiado recientes ósea, en democracia. Esta afirmación se debe a que toda la documentación está “oficialmente falsificada” y los únicos que podían falsificar oficialmente la documentación son los funcionarios. Nuestros hijos robados aparecen como hijos biológicos y, salvo que sus “apropiadores” se lo reconozcan o lleguen a enterarse por algún otro motivo, nuestros hijos tienen la pinza emocional de no querer perjudicar a los que han considerado sus padres durante toda su vida. De los pocos que se han decidido a buscar y han incluido sus perfiles genéticos en el INTCF, no han obtenido ningún resultado de coincidencia, lo cual es suficientemente sospechoso.

9.- Tipos de documentos probatorios encontrados y en qué tipos de archivos ?, incluyendo archivos personales, sin decir nombres de personas: recibos de pago, cartas entre monjas y padres adoptantes, fotos, bancos de ADN, exhumaciones, etc.

Respuesta: Documentos originales que no cuadran con los encontrados a raíz de empezar a buscar documentación, documentos de historias clínicas visiblemente manipulados por los

hospitales, en la actualidad y, como evidencia absoluta del robo de los recién nacidos es la ausencia de restos cuando por fin las familias pueden exhumar las sepulturas y que se repite por toda la geografía española.

10.- ¿Son frecuentes los archivos con documentos deteriorados que no son legibles, o mal catalogados?

Respuesta: Si, en la mayoría la grafología es ilegible intencionadamente o aparece con tachones, fotocopias oscurecidas o con bandas de interferencias del toner. En una ocasión fuimos al Archivo Histórico de Cádiz y habían ocultado todos los archivos que solicitamos con una determinada referencia y nos confesaron que les habían “prestado los archivos” a una institución de enfermeras y matronas y aún no se los habían devuelto y cuando les sugerimos que eso no se podía hacer que tenían responsabilidad de custodia, se quedaron callados.

11.- ¿Ha sido útil la “Oficina de Apoyo a la Víctima” del Ministerio de Justicia? ¿Por qué?

Respuesta: Esa Oficina que creó Gallardón es un agurejo negro perfecto; toda la información que han aportado las víctimas, jamás ha salido de ahí ni tenemos noticias de que haya ayudado a ningún niño robado, sólo a alguno que su adopción no era del todo regular pero siempre que la madre hubiera renunciado. La última reunión que hubo con representantes de esa Oficina, fue el 19 de marzo de 2019 y la solicitó AVIDNA por procedimiento de registro administrativo.

-Puede añadir lo que considere sobre los temas que no hemos tratado en esta entrevista.

Respuesta: Creo que he ampliado información en todas las preguntas y la parte documental es muy importante y si las administraciones no manipularan la información cuando las víctimas la solicitamos, tendríamos las evidencias necesarias para denunciar. Hay evidencias en los Archivos Históricos del gran número de fetos que se registraban como fallecidos y a los que no se les consideraba como personas en el Registro Civil, esta consideración permite en la mayoría de los casos que, niños que estaban muertos para sus padres legítimos, fueran registrados como hijos biológicos de sus apropiadores. Un estudio que es imprescindible es el del Instituto de Estadística.

Ana Cueto Eizaguirre, madre, víctima i presidenta de AVIDNA

OBSERVATORIO DESAPARICIONES FORZADAS MENORES (ODFM):

1.- ¿Consideras que los patrones de comportamiento en los archivos (falsedad, ocultación y destrucción) ayudan a perpetuar la impunidad de la presunta trama criminal de las desapariciones forzadas o involuntarias de menores?

Respuesta: Tal como ha quedado reflejado en la Ley catalana sobre desaparición forzada de menores 16/2020 la respuesta es afirmativa

2.- ¿Hay más reencuentros gracias al ADN, o los archivos? La mayoría de los reencuentros gracias a los archivos han sido por vía judicial para acceder a los documentos, o no ha hecho falta?

Respuesta: Los reencuentros de adopciones legales han sido positivos gracias a los archivos, pero cuando hay indicios de alguna irregularidad ha sido necesario el ADN. De nuevo cuando no hay irregularidades, el acceso a los archivos y los reencuentros han sido satisfactorios sin necesidad de procedimiento judicial, pero normalmente cuando ha habido alguna irregularidad en el proceso de filiación se ha necesitado el amparo judicial.

3.- ¿Cómo afecta el expurgo, transferencias sin rastro, infra-condiciones de luz, humedad, temperatura y estructurales de los locales, o falta de catalogación de los archivos relacionados con esta trama criminal (archivos clínicos, eclesiásticos, cementerios, registro civil ..)?

Respuesta: En el momento en que ha habido una destrucción de archivos por el motivo que sea ha impedido a las víctimas conocer lo ocurrido, siendo un bloqueo para poder avanzar en encontrar la verdad.

4.- ¿Por qué registraban causas de muerte como la otitis, sabiendo que no eran creíbles, clínicamente? puede ser era una contraseña para ocultar documentos probatorios?.

Respuesta: Esta respuesta solo la pueden aclarar los criminales que traficaban con bebés. Por nuestra parte o por la de las asociaciones de víctimas o las mismas víctimas sólo podemos especular intentando entender los motivos que los llevaron a ello.

5.- Los archivos del "Patronato de Protección a la Mujer" y AEPA, han sido útiles para los encuentros familiares?

Respuesta: NO

6.- ¿Hay jurisprudencia contra empresas de ADN con pruebas falsificadas (Genómica, etc)?

Respuesta: En cuanto a la Causa de desaparición forzada de menores, NO.

7.- ¿Qué controversia hay tras el informe del Instituto Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses (INTCF) en 2017? ¿Hay informe público de la exhumación en Cádiz, 2018?

Respuesta: Desconocemos dicha controversia. El Informe deja claro (si se lee bien) que no en todos los casos pudieron extraer ADN o no se pudo confirmar la filiación biológica. Cádiz ya hizo un informe al final de 2017 sobre cómo se habían producido las exhumaciones. A día de hoy están pendientes de los resultados de los ADN y la comparativa entre familiares y restos encontrados en las cajas mortuorias.

8.- ¿Por qué el INTCF no recopiló en 2017 todas las pruebas de ADN, por ejemplo de los casos de reencuentros que demuestran detención ilegal?. ¿Cómo garantizar la correcta coordinación de todos los bancos de ADN, según la ley estatal sobre bebés robados?.

Respuesta: La Ley Estatal sobre Bebés Robados aún está en fase de trámite, por tanto aún no es Ley y aún no puede coordinar nada porque no existe más allá de una Proposición de Ley admitida a trámite.

9.- ¿Existe algún documento oficial (original o copia) firmado por madres solteras, en los casos de adopción no consentida? ¿O eran documentos falsos, para evitar denuncias?

Respuesta: Supuestamente la madre que firmaba la renuncia era porque no quería o no podía hacerse cargo de su bebé recién nacido y lo entregaba a una Institución para ser cuidado y/o dado en adopción. Claro que hay documentos falsificados y bebés dados en adopción o apropiados (registrados como biológicos de madres que nos les parieron) sin el consentimiento expreso de la madre., esos son los realmente y coloquialmente llamados “bebés robados”.

Preguntas jurídicas:

10.- La anulación del principio de justicia universal en el Congreso de los Diputados en 2014, ¿cómo afecta a la querrela argentina contra los crímenes del franquismo?

Respuesta: La Querrela está interpuesta en Argentina y por tanto las leyes españolas no deben afectarle. Otra cosa son los condicionantes políticos y los tratados internacionales bilaterales.

11.- ¿Qué ley permitió (supuestamente) a los médicos, no mostrar el bebé “muerto” a los padres?

Respuesta: La Ley 20/2011 de 24 de julio de Registro Civil, reformó el artículo 30 del Código Civil, estableciendo como único requisito para considerarse persona que el feto sea desprendido totalmente del seno materno, y que esté vivo. Se eliminaron los requisitos de tener figura humana y de viabilidad o prolongamiento de la vida mínimo de 24 horas. Por lo que hasta dicha fecha todo bebé fallecido antes de las 24 horas no era considerado persona sino feto y por tanto recibía el tratamiento médico y judicial como tal.

12.- El juez que quiso procesar a Maria Gómez Valbuena, citó a 20 ginecólogos, pero ¿por qué sólo prosperó el caso del Dr. Eduardo Vela Vela?

Respuesta: El juez debió considerar que únicamente había indicios de delito en las pruebas practicadas contra el Dr. Vela, pero no con los demás. El Dr. Vela fue el médico que firmó la certificación de nacimiento con el nombre de la madre de la demandante que por ADN se demostró y ella misma declaró (antes de morir) que no había parido a su hija e imputó directamente al Dr. Vela. Hoy día se sabe que fue un “apaño” entre familias, pero eso no esgrime que el médico falsificara un documento público.

13.- Los archivos de la maternidad de Santa Cristina (Madrid) fueron supuestamente destruidos, pero ¿esto ha sido denunciado? ¿hay sentencia?.

Respuesta: Hay denuncias y la única sentencia a día de hoy de dicha Maternidad es la del Dr. Vela. Las otras están todas archivadas. Si ha habido investigaciones judiciales que han dado resultados positivos.

14.- En la p. 29 de la sentencia, Audiencia Provincial de Madrid, no 640/2018, <https://ep00.epimg.net/descargables/2018/10/08/a669a5243cb0294a0c34bb5b65be9771.pdf> el Dr. Eduardo Vela dijo que la legislación le autorizaba a quemar el archivo de la clínica, ¿a qué ley se refiere exactamente?, ¿es cierto eso?

Respuesta: Obviamente no hay ninguna ley que permita destruir archivos, pero los vacíos legales permitían hacer actos que posteriormente han sido regulados. Las historias clínicas siempre han tenido la consideración de documentación protegida y por tanto debían ser conservadas, pero la legislación de la época no establecía dónde ni cómo, causando así un vacío legal. Los expurgos de documentos hay que hacerlos por parte de una empresa especializada y siempre demostrando que esos documentos, ya no sirven porque están duplicados o digitalizados o a la persona a la que hacen referencia lleva los años requeridos ya muerta (pruebas médicas como pueden ser biopsias).

15.- ¿Cómo hacer efectivas las recomendaciones de la ONU y el Parlamento Europeo, de hacer frente al artículo 1.6 del Concordato con el Vaticano?, ¿hay jurisprudencia para resolverlo?

Respuesta: Las recomendaciones que España ha recibido pasan por modificar el Ordenamiento Jurídico, incluyendo la Desaparición Forzada como delito en el Código Penal, modificando la LOPD para poder acceder a los archivos y juzgando los casos denunciados sin ser archivados de forma sistemática.

16.- ¿Qué pasos consideras que faltan para cumplir con las garantías de no repetición?

Respuesta: Conocer la verdad.

17.- ¿Sería posible que el código penal español se adapte al convenio de la ONU de 1968 sobre imprescripción de crímenes de lesa humanidad, que firmó el presidente J.L.Rodríguez Zapatero en octubre de 2004?

Respuesta: Debería ser posible y necesario, puesto que el Estado se obligó a ello en 2004.

18.- ¿Qué objetivos concretos y avances ha realizado la "Comisión de la Verdad sobre el Franquismo" respecto al tráfico de menores?, ¿y el ODFM?, ¿hay algún/a archivero/a dentro?

Respuesta: Desconocemos avances de la "Comisión de la Verdad sobre el Franquismo" respecto al tráfico de menores. El ODFM ha trabajado junto con el Parlament de Catalunya en la promulgación de la Ley 16/2020, de 22 de diciembre, de la desaparición forzada de menores en Cataluña, donde se establece el acceso a archivos. Asimismo ya veníamos trabajando con Maternidad de Barcelona sobre los archivos que se encuentran en la Diputación de Barcelona.

19.- ¿Qué jurisprudencia hay sobre las contradicciones entre la protección de datos y la transparencia en los archivos, respecto al acceso a los archivos, de víctimas con apellidos cambiados?

Respuesta: En cuanto a apellidos cambiados no debería afectar en estos casos, puesto que de los hijos e hijas que buscan sus orígenes biológicos obviamente tienen los apellidos cambiados tras la usurpación de identidad/adopción ilegal. El ADN debe confirmar siempre la filiación real en estos casos. La documentación no es suficiente porque puede estar falsificada.

ASOCIACIÓN “ADELANTE BEBÉS ROBADOS”. Ángel Casero Hernández

1.- ¿Consideras que los patrones de comportamiento en los archivos (falsedad, ocultación y destrucción) ayudan a perpetuar la impunidad de la presunta trama criminal de las desapariciones forzadas o involuntarias de menores?

Respuesta:

Claro, es así, en muchos de los archivos de hospitales se han destruido muchos archivos sobre todo de los historiales médicos de las madres en donde dieron a luz, te puedo nombrar el francisco franco de madrid en el cual dice que hubo inundaciones y se perdieron muchos historiales, en la paz justamente dijeron que había habido un incendio y en los archivos de la casa de la madre, en Málaga, Valencia y Barcelona ocurrieron casos muy parecidos. También creemos que muchas de las madres no están inscritas en los libros de hospitales porque directamente sus bebés fueron inscritos a nombre de otras madres , por eso la dificultad que tienen las madres biológicas a encontrar a sus hijos porque al no constar en los archivos dificulta el saber dónde están esos bebés, y tenemos dudas de que estén muertos. Porque si las madres no aparecen en esos libros difícilmente las vamos a encontrar en los libros de cementerios.

2.- ¿Hay más reencuentros gracias al ADN, o los archivos? La mayoría de los reencuentros gracias a los archivos han sido por vía judicial para acceder a los documentos, o no ha hecho falta?

Respuesta:

Por la vía judicial, no ha habido tantos reencuentros, pero si es verdad que la policía judicial a través de los archivos han podido encontrar a madres.

El problema del ADN es que los laboratorios que utilizan este método de paternidad, para los bebés robados no está demasiado desarrollado y cada laboratorio de adn utiliza métodos diferentes ,y a veces no reúnen los controles de calidad que recomienda las leyes europeas y españolas.

Hay unos 7 laboratorios que contienen nuestros ADN que pueden ser unos 3000 repartidos. Luego tenemos la pared o bloqueo del Instituto nacional de toxicología y ciencias forenses, que partiendo del dictamen de la fiscalía general del estado de 2012 de no haber conexión entre casos etc. Pues si salen positivos en los cruces y no están en la misma comunidad los dan por falso positivo, luego recogen los perfiles genéticos ya realizados en otros laboratorios, todavía se dificulta más el reencuentro. Lo lógico sería que haya una base de datos de ADN y que se realicen con un método eficaz, como los laboratorios de adn americanos.

3.- ¿Cómo afecta el expurgo, transferencias sin rastro, infra-condiciones de luz, humedad, temperatura y estructurales de los locales, o falta de catalogación de los archivos relacionados con esta trama criminal (archivos clínicos, eclesiásticos, cementerios, registro civil ..)?

Respuesta:

Todas esas condiciones climatológicas son perjudiciales para esos archivos, hoy en día está la digitalización y guardar los archivos originales en lugares con las condiciones seguras. Sabemos que hay archivos que no están clasificados o digitalizados, también sabemos que existen archivos de acceso restringido que por motivos de protección de datos no tenemos acceso.

4.- ¿Por qué registraban causas de muerte como la otitis, sabiendo que no eran creíbles, clínicamente? puede ser era una contraseña para ocultar documentos probatorios?.

Respuesta

Lo que se hizo hace años , es porque sabían que las familias no les iban a buscar después de haberles engañado, nadie se molestaría en leer esos libros y otros pues directamente los quemaron para no dejar rastro como hizo doctor Vela, que se lo dijo a un hombre que buscaba a su madre biológica, esa es otra los archivos privados están todos desaparecidos. También es verdad que decían que en esa época hubo una pandemia de otitis y se morían los niños, al igual en las inclusas que decían que se morían de pulmonía.

5.- Los archivos del "Patronato de Protección a la Mujer" y AEPA, han sido útiles para los encuentros familiares?

Respuesta

Los archivos del patronato de la mujer aún siguen desaparecidos aunque algunas madres han encontrado algo en el ministerio de trabajo y seguridad social , y que los encontraron en los bajos de los nuevos ministerios y muchos se perdieron en una inundación. La Aepa de esos archivos algunos se conservan en el archivo regional de la comunidad de madrid y otros en las diputaciones autonómicas. Y no están todos los documentos necesarios para encontrar a las madres porque borraban los datos de las madres biológicas. Algunos hemos encontrado en el archivo regional y tras la lucha de las asociaciones hemos conseguido que muchos hijos e hijas pudieran encontrar a sus familias , porque a los solicitantes les llegaban sin datos de la madre , creemos que al pasar por los filtros de las directoras de las instituciones no creían convenientes dar los datos de las madres y eso dificulta los reencuentros , hasta ahora solo se han reencontrado las madres que fueron engañadas y que de alguna manera accedieron a dar a sus hijos en adopción. Pero todavía se ocultan a los bebés robados.

6.- ¿Hay jurisprudencia contra empresas de ADN con pruebas falsificadas (Genómica, etc)?

Respuesta

Que yo sepa hay uno porque no alertó de un reencuentro, pero hay muchos casos que sí hemos notado esa falsificación de alguna manera. Si tu te haces en dos laboratorios tu ADN no pueden salir diferentes si utilizan los mismos marcadores de adn y si hemos detectado que ha habido quejas de las familias y sin repetir el adn lo han corregido en el papel y al final la familia se queda con más dudas de cual de los dos es el verdadero.

7.- ¿Qué controversia hay tras el informe del Instituto Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses (INTCF) en 2017? ¿Hay informe público de la exhumación en Cádiz, 2018?

Respuesta

No sabemos, porque las exhumaciones y resultados no son públicas sino privadas, y por la protección de datos no se pueden facilitar ni hacer público. De hecho en las cajas en donde hay varios niños solo se han practicado la prueba de ADN en algunos y no en todos. Todas las exhumaciones que se han hecho han sido privadas pagadas por la asociación SOS bebés robados de Cádiz, desde 2017 tienen 10 casos y a día de hoy Toxicología (INTCF) no ha entregado los resultados y los del 2018 no se ha hecho nada todavía.

8.- ¿Por qué el INTCF no recopiló en 2017 todas las pruebas de ADN, por ejemplo de los casos de reencuentros que demuestran detención ilegal?. ¿Cómo garantizar la correcta coordinación de todos los bancos de ADN, según la ley estatal sobre bebés robados?.

Respuesta

A veces hay preguntas que no se pueden responder, porque ni siquiera nosotras las asociaciones no sabemos cuáles son los filtros que deben pasar.

Pero es verdad que utiliza el 99.9 % de los resultados como a ellos les conviene y cuando dan falsos positivos y les demuestras que es un negativo porque el ser que hay en la caja no es tu hija, te dicen que hubo un error por eso ese margen del 0.01%. Luego también tenemos dudas de los datos que ellos hacen públicos de que un porcentaje muy alto de que no han encontrado bebés robados porque los restos encontrados son de sus familias biológicas, como encontrar una falange diminuta, una costra de sangre o no encontrar ADN porque los cuerpos no sean conservados bien y el instituto sin tener esa prueba fehaciente presuntamente los ha dado como positivos. Porque si no se encuentra ADN en los cuerpos no se puede dar como positivo y creemos que el instinto ha hecho eso. Y luego si su director compara nuestros ADN como un caso de un criminal de Estados Unidos que le dieron por muerto tras hallar ADN en unas ropas quemadas encontraron ADN del asesino y lo dieron por muerto y años atrás se demostró que estaba vivo. Y en su artículo publicaba la fiabilidad del ADN como método eficaz para encontrar a las familias, él mismo se contradice. No creemos en el instituto.

9.- ¿Existe algún documento oficial (original o copia) firmado por madres solteras, en los casos de adopción no consentida? ¿O eran documentos falsos, para evitar denuncias?

Respuesta

Sabemos por algunas madres que les obligaban a firmar documentos sin saber lo que firmaban, hasta ahora no hemos encontrado y no nos han mostrado los archiveros esos documentos de renuncia de la madre.

Preguntas jurídicas:

10.- La anulación del principio de justicia universal en el Congreso de los Diputados en 2014, ¿cómo afecta a la querrela argentina contra los crímenes del franquismo?

Respuesta

Afecta en todo, porque el Partido Popular en el gobierno aceptó judicializar los crímenes de lesa humanidad a partir del 2010 no a los casos anteriores, por eso se niega a colaborar con la justicia Argentina. Ya sabemos que los malhechores presuntamente son familiares de los ex altos cargos del gobierno popular.

11.- ¿Qué ley permitió (supuestamente) a los médicos, no mostrar el bebé “muerto” a los padres?

Respuesta

No existe ninguna ley a ese respecto, solo eran engañados, y los que querían verlos, les enseñaba un bebé muerto y a las madres nunca se los enseñaban porque sabían perfectamente cómo son sus hijos recién paridos y no querían que destaparan el engaño.

12.- El juez que quiso procesar a Mª Gómez Valbuena, citó a 20 ginecólogos, pero ¿por qué sólo prosperó el caso del Dr. Eduardo Vela Vela?

Respuesta

El de doctor Vela prospera porque la madre falsa , denuncia al doctor vela porque se tiene que someter a una serie de hechos para poder tener una hija , falsificando documentos y creando un falso embarazo.

13.- Los archivos de la maternidad de Santa Cristina (Madrid) fueron supuestamente destruidos, pero ¿esto ha sido denunciado? ¿hay sentencia?.

Respuesta

Que yo sepa no , siguen en los archivos de santa Cristina, otra cosa es que los faciliten . Por la ley de protección de datos a la madre no se los dan a sus supuestos hijos biológicos, pero tras los acuerdos llegados las asociaciones y el gobierno de madrid algunos de esos historiales se les está facilitando a los hijos e hijas.

14.- En la p. 29 de la sentencia, Audiencia Provincial de Madrid, nº 640/2018, <https://ep00.epimg.net/descargables/2018/10/08/a669a5243cb0294a0c34bb5b65be9771.pdf> el Dr. Eduardo Vela dijo que la legislación le autorizaba a quemar el archivo de la clínica, ¿a qué ley se refiere exactamente ?, ¿es cierto eso?

Respuesta

Lo desconozco, no hay ninguna ley que diga eso, pero si es verdad que cada institución privada no tiene ninguna obligación en guardarlos y ellos mismos se han marcado de conservar los últimos 20 años . Pero el gobierno del pp cuando Alberto Ruiz Gallardón era ministro de justicia si aprobaron una ley para que esos archivos se conserven hasta 50 años y luego se pueden destruir .

15.- ¿Cómo hacer efectivas las recomendaciones de la ONU y el Parlamento Europeo, de hacer frente al artículo 1.6 del Concordato con el Vaticano?, ¿hay jurisprudencia para resolverlo?

Respuesta

Lo desconozco, los archivos eclesiásticos dependen de los arzobispados de cada autonomía si quieren colaborar lo hacen y sino no .

16.- ¿Qué pasos consideras que faltan para cumplir con las garantías de no repetición?

Respuesta

Primero se debe aprobar una ley de bebés robados y concienciar a la sociedad que este hecho no es de derechas o de izquierdas, sino de derechos humanos y esto no se puede permitir, que un médico, una monja etc pueda decidir si tu puedes o no criar a tu hijo .

17.- ¿Sería posible que el código penal español se adapte al convenio de la ONU de 1968 sobre imprescripción de crímenes de lesa humanidad, que firmó el presidente J.L.Rodríguez Zapatero en octubre de 2004?

Respuesta

No se

18.- ¿Qué objetivos concretos y avances ha realizado la "Comisión de la Verdad sobre el Franquismo" respecto al tráfico de menores? y el ODFM? ¿Hay algún/a archivero/a dentro?

Respuesta

La comisión de la verdad de momento ha conseguido que se crea una la ley de memoria Democrática adecuada más a los crímenes del franquismo del periodo 1939 a 1977 . Y su objetivo es crear una comisión de la verdad, aunque hay algunos diputados que optan por la desclasificación de archivos privados y restringidos .

19.- ¿Qué jurisprudencia hay sobre las contradicciones entre la protección de datos y la transparencia en los archivos, respecto al acceso a los archivos, de víctimas con apellidos cambiados?

Respuesta

El principal es el derecho a saber quienes son tus padres biológicos que es prioritario al derecho a la protección de datos , pero en el estado español es más importante el de protección de datos por esos muchos adoptados y adoptadas tienen dificultad para acceder a su partida de nacimiento primera , en donde está registrado con sus apellidos originales.

-Puede añadir lo que considere sobre los temas que no hemos tratado en esta entrevista:

Respuesta

Necesitamos una ley de bebés robados ya, y la tienen en trámite en el congreso de los diputados, y las asociaciones queremos que se termine las enmiendas y pase a su debate y aprobación

-Puedes escribir al correo jorgemoraguespenella@hotmail.com para ampliar datos al documento "excel" de recopilación de casos, direcciones de asociaciones y bibliografía: <https://bibliografiabebesrobados.blogspot.com/>

Glossari terminològic

Nens perduts del franquisme: Va ser el terme emprat en 2002 per l'historiador Ricard Vinyes i pels periodistes Montse Armengou i Ricard Belis, per a referir-se a tots els tipus de casos de desaparicions forçades de menors de la postguerra. Amb retrobaments o no.

Bebés robats: Va ser el terme utilitzat mediàticament, després de l'acte judicial de Baltasar Garzón a l'Audiència Nacional, en 2008.

Detenció il·legal de menors: És el concepte penal a que fa referència la circular nº 2/2012 de la Fiscalia General de l'Estat.

Desaparicions forçades de menors: Segons el dret internacional forma part dels criteris que identifiquen els crims de lesa humanitat, quan hi ha tràfic internacional de menors.

Justícia transicional: És el concepte del dret internacional per a referir-se als crims de lesa humanitat, en països que han viscut dictadures de qualsevol tipus, durant la recerca de la veritat, justícia, reparació i consolidació de les garanties de no repetició. Per a facilitar la justícia transicional l'ONU recomana "Comissions per a la Veritat" sense venjança, ni impunitat. Per exemple: Als arxius de l'apartheid a Sudàfrica, als anys 90.

Eugenèsia conductista: Pseudociència en nom de la qual, feixistes com Antonio Vallejo Nágera va justificar el tràfic de menors per exterminar el "gen rojo" i les conductes anticatòliques. Adaptant l'eugenèsia "racial" dels nazis al nacionalcatolicisme espanyol.

Genocidi franquista: Diccionari RAE "Genocidio: Exterminio o eliminación sistemática de un grupo social por motivo de raza, de etnia, de religión, de política o de nacionalidad". Joan Garcés (advocat), Carlos Jiménez Villarejo (fiscal) i Baltasar Garzón (jutge), basant-se en fonts primàries i en el dret internacional i espanyol, sí consideren aplicable el terme genocidi pel caràcter planificat de l'extermini de centenars de milers de persones, incloent a les Brigades Internacionals afusellats pels feixistes internacionals aliats de Franco, o els espanyols assassinats als camps nazis. Els historiadors Francisco Moreno Gómez en "El genocidio franquista en Córdoba", Francisco Espinosa Maestre en "La columna de la muerte" i Julián Casanova en "Morir, matar, sobrevivir", analitzen com s'ha intentat minimitzar durant la dictadura, però també en l'actualitat, el caràcter genocida del franquisme. Paul Preston en "El holocausto español", reconeixen el genocidi polític de Franco, que va canviar de forma oportunista amb la derrota del "Pacto del Eje" en 1945,

fins a ser aliat dels EEUU, en la venda de wolframi. Les desaparicions forçades de menors de les famílies antifeixistes a les que sovint van incautar les seues propietats, foren adoctrinats en el catolicisme. Va continuar a les maternitats catòliques i hospitals públics, contra mares “pecadoras” amb l’objectiu doble: adoctrinament i benefici econòmic. Però també hi ha moltes víctimes que són mares casades i catòliques, a les que varen segrestar els seus fills/es per a vendre’ls.

“Red ODESSA” o “ruta de las ratas”: Gràcies a la presumpta neutralitat del Vaticà, centenars de criminals centre-europeus d’extrema dreta, fugiren dels processos de Nuremberg (1946-1949). Es van amagar a règims ultracatòlics de la península ibèrica i també en sud-amèrica. En Argentina, Xile, Brasil, Uruguay, Paraguay, Bolívia, Guatemala, etc, varen ajudar a la CIA dels EEUU durant el “Plan Cóndor” per implementar una sèrie de dictadures militars, en el context de la guerra freda contra el comunisme. On també tingueren lloc desaparicions forçades de menors, en col·laboració amb el sector més reaccionari de la jerarquia catòlica.

Transferència de documents: Quan un fons d’arxiu, té que ser transferit una part de la documentació a un altre edifici, cal fer un inventari i deixar constància en la institució de procedència i en la rebedora dels documents. En teoria.

Expurgue: Quan una institució té que expurgar uns documents o unes sèries documentals, en primer lloc cal que eixa documentació no estiga sotmesa a investigacions judicials. Igualment cal una definició de quins tipus de documents podran ser destruïts i signat per una Junta Qualificadora que ho autoritze.

Codi civil: Article 180. Adopció.

“5. Las Entidades Públicas asegurarán la conservación de la información de que dispongan relativa a los orígenes del menor, en particular la información respecto a la identidad de sus progenitores, así como la historia médica del menor y de su familia, y se conservarán durante al menos cincuenta años con posterioridad al momento en que la adopción se haya hecho definitiva. La conservación se llevará a cabo a los solos efectos de que la persona adoptada pueda ejercitar el derecho al que se refiere el apartado siguiente.”

“6. Las personas adoptadas, alcanzada la mayoría de edad o durante su minoría de edad a través de sus representantes legales, tendrán derecho a conocer los datos sobre sus orígenes

biológicos. Las Entidades Públicas, previa notificación a las personas afectadas, prestarán a través de sus servicios especializados el asesoramiento y la ayuda que precisen para hacer efectivo este derecho. A estos efectos, cualquier entidad privada o pública tendrá obligación de facilitar a las Entidades Públicas y al Ministerio Fiscal, cuando les sean requeridos, los informes y antecedentes necesarios sobre el menor y su familia de origen.”

Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales. Disposición adicional 22:

“Acceso a los archivos públicos y eclesiásticos. Las autoridades públicas competentes facilitarán el acceso a los archivos públicos y eclesiásticos en relación con los datos que se soliciten con ocasión de investigaciones policiales o judiciales de personas desaparecidas, debiendo atender las solicitudes con prontitud y diligencia las instituciones o congregaciones religiosas a las que se realicen las peticiones de acceso”.

Ley 19/2013, de 9 de diciembre, de transparencia, acceso a la información pública y buen gobierno. Disposición final primera. Art. 37:

“Los ciudadanos tienen derecho a acceder a la información pública, archivos y registros en los términos y con las condiciones establecidas en la Constitución, en la Ley de transparencia, acceso a la información pública y buen gobierno y demás leyes que resulten de aplicación.”

L'omertà o llei del silenci: codi d'honor que prohibeix als membres d'una organització, denunciar fets criminals, participant en el seu encobriment per evitar represàlies internes.